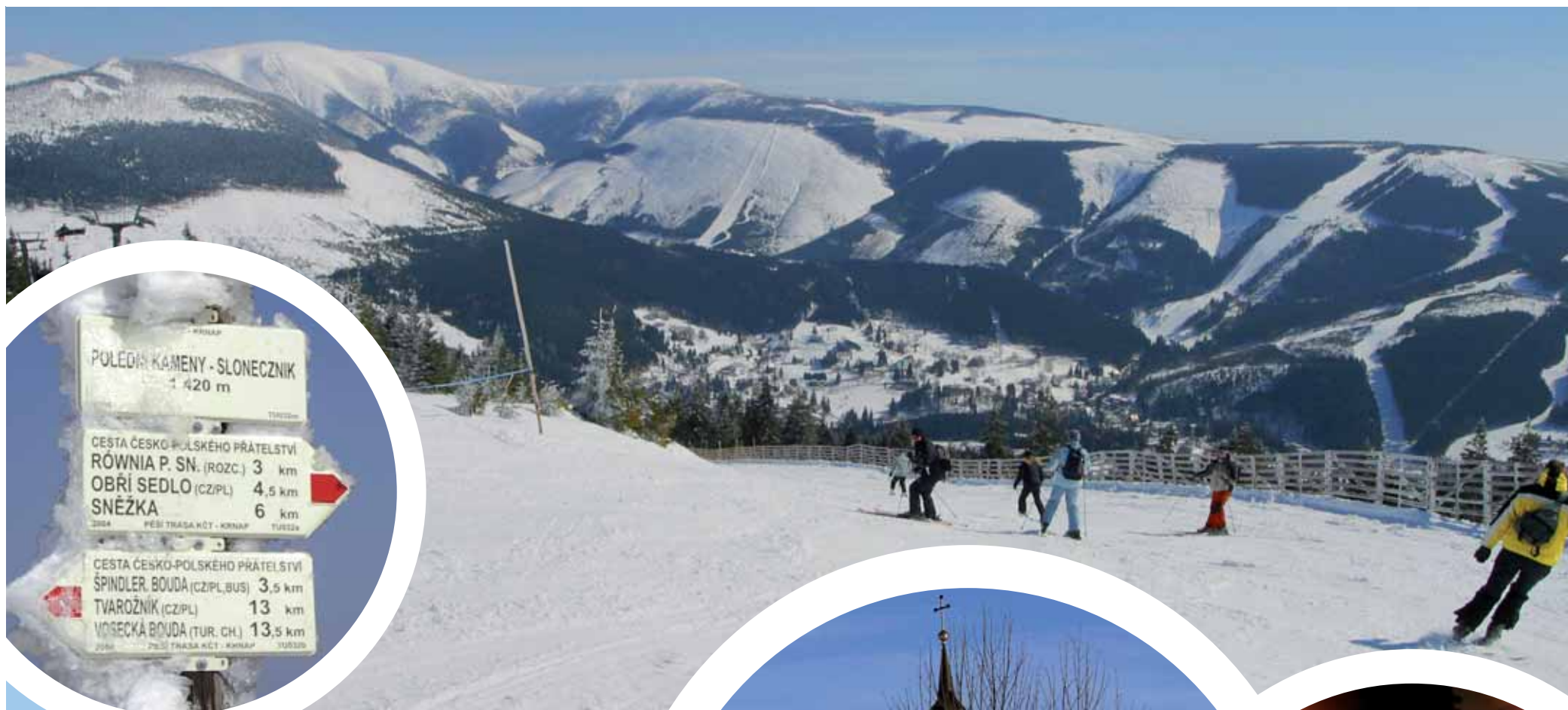

Krkonošská sezona

Zajímavosti
a užitečné rady
pro návštěvníky Krkonoš

Společné česko-polské projekty na obnovu a udržení tradic ...

- Krkonoše - hory bez hranic
- Vánoce a Advent - nejhezčí čas
- Minulost a současnost radnic
- Jak se vaří i u sousedů

- Na saních rohatých
- Boží požehnání všem
- Na exkurzi do polských Krkonoš
- Historie – učitelka národů

Tento projekt je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Euroregionu NISA.

EVROPSKÁ UNIE - "PŘEKRAČUJEME HRANICE"

Vážení čtenáři Krkonošské sezony,

Je pro vás, na dlouhé zimní večery, připraveno další zajímavé čtení z Krkonoš a Podkrkonoší, které vás jistě obohatí. Je věnováno, více než jste doposud zvyklí, našemu severnímu sousedu. I na polské straně pohoří totiž žili a žijí mimořádné osobnosti regionu, jsou tu geograficky zajímavé terény a tudy i možnosti ke sjezdovému a běžeckému sportu. Za návštěvu stojí pestrá škála muzeí, mapujících historii různých oborů lidského snažení a konání. I zdejší horalé vařili chutné pokrmy, které stojí za ochutnání. Když osobně zavítáte do polské části hor, zdejší pracovníci informačních center vám jistě rádi osobně poradí, co s volným časem.

Přijměte proto toto vydání Sezony jako malou exkurzi s ochutnávkou polských Krkonoš.

Řadu let české i polské obyvatele a návštěvníky dělil nejenom Hraniční hřeben, ale hlavně faktická státní hranice. Od prosince roku 2007, kdy Česko a Polsko, jako členské státy Evropské unie, vstoupily do Schengenského prostoru, staly se společné nejvyšší hory Krkonošemi bez hranic. A toto téma se prolíná více méně zimním vydáním, které právě držíte v rukách.

Jan Sobotka,
předseda Krkonošského
svazku měst a obcí

Jan Hřebačka,
ředitel Správy Krkonošského
národního parku

Adolf Klepš,
náčelník Horské služby ČR,
oblast Krkonoše

Helmut Dohnálek,
náměstek hejtmana
Královéhradeckého kraje

Lidie Vajnerová,
náměstkyně hejtmana
Libereckého kraje

Rostislav Vondruška,
ředitel státní agentury
CzechTourism

Po ukončení 2. světové války vyrostla v Krkonoších mezi Polskem a Československem státní hranice. Byla nová, proto žárlivě vojskem střežená a kontrolovaná, její překročení stíháno. Počátkem 60. let, na základě čs.-polské konvence, byl uvolněn pohyb turistům z obou států na hřebenové „Cestě čs.-polského přátelství“. Velký význam měl zejména hraniční úsek od Špindlerovy, resp. Petrovy boudy po Sněžku, kde nad Velkým a Malým Stawem zabíhá k sousedům. Otevřely se tak první možnosti poznávat vymezené území na obou stranách pohoří tzv. na propustku. Konec 60. a začátek 70. let byl ve znamení dalšího postupného uvolňování čs.-polských vzájemných hospodářských vztahů. V letech 1959 – 71 polská firma Budimex kompletně postavila silnici Trutnov – Pec pod Sněžkou. Po dobrých zkušenostech zajistila výstavbu i druhé „polské silnice“ z Vrchlabí do Špindlerova Mlýna v letech 1971 – 73. K všestranným kontaktům ale ještě mnoho scházelo. Počátkem 80. let došlo k přechodnému uzavření státní hranice, když bylo v Polsku vyhlášeno tzv. stanné právo. Až koncem roku 1989, důsledkem zásadních politických změn a zejména se vstupem do EU, došlo k uvolnění. Dnes nic nebrání vzájemným kontaktům jednotlivců, zájmových skupin, obcí a měst, k výměně zkušeností a spolupráci. Krkonoše přestaly být hradbou. Jsou přátelským pojitkem.

František Jirásko „Jak se chodilo přes Krkonoše, Aneb: Hradba i pojitko“

Den, kdy se „otevřely“ Krkonoše

Dny, kdy státní hranice mezi Polskem a ČR rozdělovala území a tím i životy obyvatel, jsou nenávratně za námi, a tím také snad již definitivně spočteny. Dřívější bariéra dělila. Současná doba tvůrčí činnosti lidí, žijících v jejím blízkém i vzdálenějším okolí, podporuje a tím obohacuje.

V průběhu uplynulých dvaceti let se obyvatelé polských a českých „sousedních“ měst a obcí vzájemně poznali, pochopili a spřátelili. Díky finančním prostředkům věnovaným Evropskou unií vznikla řada zajímavých a prospěšných projektů, které nejenom oživují území, ale přispívají i k lepší kvalitě života.

S první minutou prosince 2007 skončily v Česku i Polsku kontroly na pozemních hraničních přechodech. Krkonošská příhraniční střediska Harrachov a Malá Úpa si tento v pravdě historický okamžik patřičně užila. Oslavy na východě i západě nejvyšších českých hor byly spontánní, počet zúčastněných Če-

chů i Poláků nečekaný. Stovky lidí z obou stran dnes již neexistující hranice byly toho dne o půlnoci osobně přítomni u bývalých celnic.

Od té doby uteklo už velké množství vody z krkonošských hřebenů a mezinárodní spolupráce mezi českou a polskou stranou Krkonoš dostávala konkrétní podobu. Polský Związek Gmin Karkonoskich a český Krkonoše - svazek měst a obcí, jako partnerské subjekty, patří mezi klíčové hráče v koordinaci aktivit cestovního ruchu na obou stranách společného pohoří. Trvalé prohlubování dosa-
vadní spolupráce výrazně přispívá ke kvalitě vzájemných vztahů a

napomáhá strategii dbající na trvalé udržitelný rozvoj cestovního ruchu v Krkonoších a intenzivnější koordinaci propagačně-informačních aktivit.

Již v roce 2004 bylo mezi Związkiem Gmin Karkonoskich a Krkonošemi – svazkem měst a obcí podepsáno „Memorandum o spolupráci“. Ovšem až po vstupu do Schengenského prostoru je zcela konkrétně naplňováno. Smyslem společné práce je prosazovat a propagovat oboustranné užitečné projekty na trhu cestovního ruchu v obou zemích, i na poli celoevropském. Doposud byly realizovány projekty o cykloturistice, cyklobusech,

v návaznosti na běžecké lyžování systematická úprava běžeckých stop na obou stranách hor, vydávání společných tištěných propagačních materiálů, prezentace ve společných expozicích na veletrzích cestovního ruchu v Čechách i Polsku, tvorba webových stránek, apod.

Związek Gmin Karkonoskich převzal na své propagační materiály společný grafický design českých Krkonoš. Zařazuje do svých publikací informace z českých Krkonoš a Podkrkonoší. V polských infocentrech distribuují česko-polské materiály. Vydali v polském i českém jazyce zimní a letní mapu, zahrnující celé území pohoří Krkonoš.

Cílem oboustranné spolupráce je trvalé posilování několikaletého partnerství. K tomu je nutné i zkvalitňování úrovně lidských zdrojů a neformální vzdělávání. To řešil projekt,

v rámci něhož proběhla odborná konference, dvě několikadenní exkurze pracovníků českých infocenter do polských Krkonoš, aktualizace webových stránek a jejich překlady do polštiny a němčiny, vytvoření desek s propagačně-informačním obsahem o obou částech Krkonoš a další aktivity.

Vše bylo postupem uplynulých let směřováno k tomu, aby obě strany Krkonoš byly dostatečně připraveny na další společné projekty. Pozornost se upírá k možnostem, které skýtají Euroregiony Glacensis a Nisa. Právě s využitím finančních prostředků EU je více možností k realizaci přeshraničních a příhraničních projektů.

Euroregion Nisa byl založen v roce 1991. Zahrnuje česko-polsko-německé příhraničí. Euroregion Glacensis vznikl v roce 1996, patří sem Trutnovsko.

Intenzivní spolupráce a zdařilé prezentace

Krkonoše – svazek měst a obcí se pravidelně účastní veletržních prezentací v Polsku. Ty přispívají ke zvýšení zájmu o turismus v Krkonoších, Podkrkonoší a ČR. České zastoupení státní agentury CzechTourism ve Varšavě se stará o bezprostřední spolupráci se Svazkem Krkonoše a dalšími subjekty na území Krkonoš. Místa jsou vybírána s ohledem na geografickou, resp. dojezdovou vzdálenost a potenciálně silnější ekonomiku oblastí. Prezentace probíhají ve veletržních halách i v obřích obchodních centrech. Jsou to např. Mezinárodní veletrhy ve Vroclavi, Sosnovci, Lodži, Gdaňsku, Varšavě, Krakově, Opoli, Štětíně, Jelení Hoře, Poznani.

► Veletržní stánek v Jelení Hoře.

Krkonoše – svazek měst a obcí organizuje pravidelná setkání pro svoji členskou základnu, pracovníky státní správy a samosprávy, partnery, podnikatele, a další veřejnost tzv. Fóra cestovního ruchu. Ústřed-

ním tématem jednoho z nich byla příležitost k navázání úzké spolupráce s českým zastoupením státní agentury CzechTourism v Polsku.

Zajímavým počinem, pod koordinací tak-
tovkou Andrzeje Plocha, Związku Gmin Karkonoskich ve spolupráci s Krkonošemi – svazkem měst a obcí, Książnicy Karkonoskiej w Jeleniej Górze a Dolnośląskie Stowarzyszenie Prasy Regionalnej WRO–EURO, byla polsko-česká konference určená žurnalistům z regionálních médií

► Čeští a polští žurnalisté na konferenci.

na obou stranách Krkonoš a jejich podhůří pod názvem „Žurnalistický workshop v polské Jelení Hoře“, s podtitulem: „Zelené Krkonoše“. Cílem bylo osobní poznání, výměna kontaktů a zkušeností, v neposlední řadě snaha o lepší orientaci na mediálním trhu v sousedních Krkonoších.

**Osobní poznání
nadevše
www.karkonosze.eu**

Krkonoše, rozkládající se na území dvou sousedních států, jsou již nyní horami bez hranic. Napomáhají tomu nejenom společné česko-polské a polsko-české přeshraniční a příhraniční projekty, ale např. i různá partnerská ujednání či vzájemné poznávání spřátelených sousedních regionů. Protože se počet návštěvníků z Polska do českých Krkonoš i opačně postupně rozrůstá, je účelné, aby podnikatelé a pracovníci v cestovním ruchu znali své sousedy a jejich prostředí, věděli co a jak doporučit zájemcům, návštěvníkům, kteří mají zájem o poznání. A právě osobní zkušenost je nadevše. Proto cestovali zastupci krkonošských informačních center ke svým „sousedům“ do Polska, aby se přesvědčili, jak rozmanitá a zajímavá je tamní nabídka turistických cílů. Pokud se i vy chcete dovědět ještě více, pročtěte toto vydání Krkonošské sezony, otevřte internetové stránky www.karkonosze.eu anebo nejlépe navštivte Krkonoše v Polsku sami osobně.

**Turistický
webový portál
www.krkonose.eu**

Na podzim roku 2009 byly v Jelení Hoře v Polsku, ve zdejší zcela nové reprezentativní knihovně, poprvé veřejně prezentovány nové webové stránky, jako oficiální turistický portál Krkonoš – svazku měst a obcí: www.krkonose.eu S redakčním systémem byli seznámeni pracovníci českých i polských krkonošských informačních center, ale i další čeští a polští partneři.

HORY BEZ HRANIC

Vstupem ČR do Schengenského prostoru narostl v Krkonošském národním parku o plnou čtvrtinu počet míst, kde lze překročit někdejší státní hranici s Polskem

To může svádet k úvahám, že lze vrcholové partie hor překračovat kdekoliv. I nadále však zůstávají místa, kam v zájmu zachování přírodních hodnot není možné vstupovat či vjíždět. Jedním z nich jsou i příhraniční partie Krkonošského národního parku.

Krkonoše protíná cca 52 km česko-polské hranice. Po obou stranách jsou národní parky – na polské straně Karkonoski park narodowy, na české straně KRMAP. Na území KRMAP (především v úseku mezi Harrachovem a Horní Malou Úpou) je pruh 1. zóny NP s volným pohybem osob možným pouze po vyznačených turistických stezkách. Nové jsou u Petrovy boudy, nebo u Sněžných jam. Většina těchto úseků sousedí s Karkonoskim Parkem Narodowym, kde je režim obdobný. Přistoupením k Schengenským dohodám se nezměnily zákony o ochraně přírody jednotlivých států, z nichž také vycházejí návštěvní řady národních parků.

Rozdíly mezi nimi jsou nevýznamné, naopak došlo ke koordinaci.

V Česku z toho vyplývá, že 1. zóna NP má nejpřísnější režim. Důvodem přísnější ochrany hraničního hřebene v Krkonoších je zejména tzv. krkonošská arko-alpínská tundra. Právě zde mají svůj nejsevernější výskyt některé alpské druhy (borovice kleč). Naopak díky někdejšímu působení skandinávského ledovce tu mají svůj nejjižnější výskyt některé druhy severské (ostružník moruška).

Izolovaná poloha Krkonoš, pro kterou jsou nejvyšší české hory někdy označovány ostrovem Arktidy uprostřed Evropy, dala vzniknout druhům, které se nikde jinde na Zemi nevyskytují (zvonek krkonošský). V nejvýchodnějším cípu KRMAP je v příhraniční oblasti 1. zóny vzácně dochovaná květnatá bučina na Boberské stráni.

Nejen z toho plyne, že i „po Schengenu“ v těchto polohách trvá zá-

kaz vstupu mimo značené turistické cesty. Z celkové délky státní hranice na území KRMAP a jeho ochranného pásma (52 km) připadá omezení vstupu na 28 km. Z Čech do Polska – a naopak – je možné přejít pouze po značených turistických cestách.

V národních parcích nedošlo ani k uvolnění dalších aktivit, především jízdy motorovými vozidly mimo silnice, místní komunikace a vyhrazená místa. Ani na kole nelze a nebude možné po NP jezdit všude, nýbrž jen po značených, vyhrazených trasách. Na dodržování zákonů a návštěvních řádů dohlíží strážci obou NP. Po přistoupení k Schengenu je spolupráce v kontrolní činnosti ještě intenzivnější.

Z podkladů KRMAP

logickým krokem k tomu, abychom postupně odbourali i jednu z posledních bariér,“ dodal J. Hřebačka.

Učíme se polsky

Péče o území Parku i jeho správa jsou na obou stranách, jak v Česku, tak v Polsku, podobné. Jednou z posledních bariér je rozdílný jazyk.

Správa Krkonošského národního parku a Dyrekcja Karkonoskiego Parku Narodowego vytvořily projekt Společné vzdělávání pracovníků Správy KRMAP a KPN. Díky němu se pracovníci obou správ budou následující čtyři roky učit jazyk zahraničního partnera. Projekt podpořila Evropská unie.

„Spolupráci s kolegy v KPN považujeme za kvalitní. Naše zonace navazují na polskou, naše plány péče o různé ekosystémy na sebe také navazují. Intenzivně spolupracujeme ve výzkumu, monitoringu i v ekologické výchově,“ říká ředitel Správy KRMAP Jan Hřebačka. „Rozhodnutí, že se budeme čtyři roky učit polsky je jen

Krkonoše – Jizerské hory

časopis o přírodě a lidech

- 52 stran každý měsíc
- jedno číslo 38 Kč
- roční předplatné 396 Kč
- redakce Krkonoše, Dobrovského 3, 543 11 Vrchlabí
- telefon 499 456 333
- e-mail krkonose@krnap.cz
- internet <http://krkonose.krnap.cz>

KRKONOŠE
originální produkt®

www.domaci-vyrobky.cz

Pokud si chcete odvézt autentický suvenýr, či někomu blízkému koupit dárek s duší Krkonoš, výrobky označené logem „Krkonoše originální produkt®“ vaši představu jistě naplní. Značka garantuje, že výrobek od místního výrobce je kvalitní, jedinečný - vyrobený tradiční technologií, ručně nebo z místních surovin. Dárkové předměty, suvenýry a další na dobrou kvalitu certifikované zboží zakoupíte mimo speciální prodejny i v krkonošských infocentrech.

PODKRKONOŠÍ
regionální produkt®

www.podzvicsinsko.cz

Místní akční skupina Podchlumí o.s. na podzim r. 2010 předala certifikáty PODKRKONOŠÍ regionální produkt® dalším výrobcům z Podkrkonoší. Nově značku regionální kvality získal mošt M. Berdychová, gerbery od Soukupů, hrušky a švestky Petra Kareše, med od Heleny Soprové a kravské mléko pana Musila. K původním osmi certifikovaným výrobcům se tak přidalo dalších pět, kteří mohou své výrobky propagovat pod regionální značkou, jež kupujícím zaručuje kvalitu a tradici výrobku.

Informace

na dosah ruky

- Elektronický monitoring médií více než 2 000 různých zdrojů
- Monitoring ON-LINE – přístup do elektronické databáze s možností prohledávat aktuální i archivní zprávy
- Monitoring OFF-LINE – pravidelné zasílání plných textů zpráv z českých médií
- Zpětný monitoring, jednorázové dohledání informací v médiích
- Monitoring sociálních sítí a on-line internetových diskusí
- Výstředníková služba
- Mediální analýzy, rešerše, komentáře, průběhy kauz
- ISA software pro archivaci a analýzu dat

Anopress IT, a.s.
Prvního pluku 12a, 186 00 Praha 8 – Karlín
tel.: 255 729 672, fax: 255 729 673
e-mail: obchod@anopress.cz

www.anopress.cz

VÁŠ SPOLEHLIVÝ PARTNER

SKUPINA CEZ

www.cez.cz

To nejhezčí – Advent a vánoční přípravy

Adventní čas byl časem příprav na Vánoce. Za Karla Velikého trvaly adventní dny osm týdnů. Postupně se zkracovaly a ustálily na čtyřech týdnech před Štědrým dnem.

V Krkonoších byly chalupy a chaloupky od sebe oddělené kopci, hlubokými lesy a údolími. Když napadal do krajiny sníh, byly zcela osamocené. Veškeré dění se odehrávalo převážně v rodině. Když se přiblížil adventní čas, začalo se s přípravami na Vánoce.

Pro suroviny na svátky bylo potřeba zajít na jarmark nebo na trh. Prvním nákupním místem byla poslední říjnová pouť v Rokytnici nad Jizerou. Sjížděli se sem kupci a obchodníci od Holic, z Nové Paky. Dalším byl Kateřinský jarmark ve Vrchlabí a následovala řada dalších, např. v Jilemnici. Horalé tu prodávali přebytky z léta, z chovu dobytka a nakupovali, co chybělo. Vše potřebné na Vánoce. Svíčky, košťata, papírové ozdoby na stromeček, figurky do Betléma. Vždy se lépe nakupovalo, když nebyl sníh, protože se zboží nosilo domů na vlastních zádech.

Advent - svátky zimního slunovratu - začínají 30. listopadu, po svátku sv. Ondřeje. Během dlouhých adventních nocí se paní a děvčata scházela v jedné velké světnici některé chalupy. Společně předly, draly peří a u toho si vyprávěly příběhy. Prástky byly živnou půdou pro folklorní tvorbu. Byly jich přítomny i děti. Měly ze setkávání maminek, babiček nebo starších sester pestré zážitky. Postupně se tak ústní lidovou slovesností předávaly příběhy z generace na generaci. A tak se zachovaly dodnes.

23. prosince hospodář i hospodyně brzy ráno vstali. Hospodyně ráno také uvařila satorii - čaj z devíti bylin, z nichž každá má svůj dobrý vliv na organismus - a zadělala na koláče. Připravovalo se velké pečení na Štědrý den. Nebyly kvasnice jako dnes. Bývaly pivovarské, ne tak kvalitní. Když těsto kleslo, vytvořil se tzv. brousek. Všichni se museli ten den postít. Mužští nesměli jít na

skleničku. Jedlo se skromně, a o to lépe pak chutnaly hody, co hospodyně připravila na Štědrý den. 23. prosince byla zvykem společná hostina tzv. „rozchodnice“. Pekli se sejkory, jedli se chlupané knedlíky.

Během adventních svatých dní se slavila svatá Barbora. Jako chudá patronka chodila po horách a nadělovala dětem dárky. Nevstupovala do jizby. Děti z oken chalup věšely punčochu. Barbora nadělila jablíčka, uhlí, cibuli, bramboru, dříví. Mladá děvčata trhala čtyři snítky třešně a přítom myslela na tři chlapce. Čtvrtá větvička byl neznámý mladík, anebo možnost, že se ještě následující rok vdávat nebude. Podle toho, která větvička vykvetla, se stalo. Dalším svátkem byl Mikuláš s andělem a čerty. Rozdával dárky a sladkosti. 7. prosince svedla děvčata házela pantoflem, aby věděla, zda se následujícího roku provdá.

Při štědrovečerním pohoštění byl, i v té nejchudší chalupě, na stole bílý ubrus. Hospodyně si ten den při vaření otírala ruce od těsta o stromy, aby nezmrzly. Házela kroupy před dům, aby její děti měly celý rok co jíst. Hospodář sledoval počasí

ráno, v poledne, večer a podle toho jaké ten den bylo, usuzoval dobrou nebo špatnou úrodu v následujícím roce. Poklidil a nakrmil domácí zvířata. Vždy něčím lepším, vždyť i zvířata musí dostat něco jiného než v průběhu roku. Slepícím hodně zrní, kravám pohankovou kaši, větvičku routy, tři klasy. Koním mazance, trošku petrželové nati, houserům česnek, aby vydrželi a přežili zimu. Koza jako privilegované zvíře (dávala rodině mléko) mohla být přítomna i při Štědrovečerní večeři. Dostala do mísy vše, co toho večera jedli obyvatelé stavení. Po vydatné večeři byli psi vystrkováni z a d k e m n a p ř e d z okna ven, aby celý rok spolehlivě chránili a hlídali dům.

Když rodina na Štědrý den sesedla ke stolu, i v té nejchudší chalupě měli devět chodů jídla. Čím více chodů, tím větší úroda na poli. Za všechny zemřelé byly zapáleny svíčky. Před jídlem se všichni svorně pomodlili. Hospodář zavzpomínal a zhodnotil, co se celý uplynulý rok událo. Jaká byla úroda, kdo zemřel, kdo se narodil. Pod bílým ubrusem nadělil každému penízek, aby se rodiny držela hojnost.

Vánoční tradice v Polsku

Silná křesťanská tradice dává svátkům mimořádný nádech. Vánoce tu jsou více než na dárky zaměřeny na soudržnost rodiny a lásku k bližnímu. Málokde se mohou pochlubit takovým množstvím aktivních tradic, jako právě v katolickém Polsku.

Jedním z nejoblíbenějších a nejdůležitějších je lámání posvěcené oplatky. Právě tímto obyčejem je zahájena slavnost štědrovečerní

ní hostina. Pro řadu Poláků je tato chvíle nejvýraznějším a nejpůsobivějším okamžikem. Všichni, kteří se sejdou u slavnostní tabule, drží v rukou oplatku. S tou chodí kolem svých bližních a navzájem se o ni dělí. Poté, co se obdarují, přesunou se ke svátečně prostřenému stolu. Rodiny, které nejsou ten den spolu si oplatku posílají v obálce.

Štědrý den 24. prosinec je pracovním dnem. Proto se se slavnostní večeří začíná později než v Čechách. Děti vyhlížejí za oknem první hvězdičku, která je považována za betlémskou. Kolem stolu se schází celá rodina, včetně prarodičů a vzdálených příbuzných. Bývá prostřeno o jedno místo navíc pro náhodného hosta nebo kolemjdoucího. Na stole stojí svícen. Pod ním je ukládáno seno nebo sláma (symbol jeslíček,

v nichž ležel malý Ježíšek). Večeře bývá bohatá. Dvanáct chodů symbolizuje měsíce v roce a počet apoštolů. Samotné hostině předchází předčítání z bible a modlitba. Na talířích se pak střídají nejrozličnější speciality. Jako první přichází na řadu polévka. Nejčastěji je podávána postní polévka z červené řepy – boršč s „oušky“ – taš-

tičkami z těstovinového těsta plněnými náplní z uvařených a semletých sušených hub (něco jako pelmeně), nebo houbová ze sušených hub s těstovinami. Chybět nesmí zelí s hrachem a mořské a sladkovodní ryby. Převládá smažený kapr s bramborem nebo kapr v černé omáčce se švestkami. Specialitou jsou slanečci naložení v oleji s cibulí nebo kapr v rosolu. Tento den se nejí maso – dříve to býval církevní půst, nyní otázka tradice. Večeře končí moučníkem. Charakteristické jsou tzv. makůvky, žemle máčené v mléce dochucené mákem a rozinkami nebo maková buchta (makovec), jí se i tzv. kutia – uvařená pšeničná zrna s makem, rozinkami, sušeným ovocem, medem a ořechy. Na stole nechybí sušené ovoce a perníčky. Popíjí se kompot ze sušeného ovoce, grog a horká kořalka, tzv. vařonka (v tatarské oblasti).

Jedli polévku houbovou nebo hrachovou, u chudých vařili tuřín – sladkou řepu. Knedlíky z hladké mouky s vodou a se solí, tzv. hup do vody, které dlouho v těle vydržely. Byly na stole proto, aby rodina byla celý rok dosyta najedena. Pak přišel na řadu jahelník pečený na sladko, houbovec nebo-li kuba (několik druhů z krupice, z hladké mouky, z bílého pečiva, s perníkem, s uzeným masem). Nechybělo červené vysoké zelí proti zimnici a jalovec proti moru. Nakonec hospodyně nebo hospodář krájeli napříč jablíčka. Když se objevil křížek, bylo to špatné, když hvězdička – bude se dobře dařit. Děti louskaly ořechy. Jedli je všichni kolem stolu proto, aby až budou ve světě, aby nikdy nezapomněli cestu domu a vždy měli na paměti, s kým ořechy louskali. Hospodyně nesměla při večeři nikdy vstávat od stolu, aby nezačaly zanášet slepice.

Na Vánoce pekly hospodyně perníky. Levné, lepší, světlé, červené, tmavé, podle toho, co se do nich přidalo. Světlý perník byl oslazen pouze medem. Červený byl s řepným sirupem a medem. Černý měl jenom sirup. O tom, že by se dávaly ořechy nebo mandle nebyla ani řeč. První formy byly vydlané do dřeva. Právě ty perníky, které se do dřevěných forem vytlačovaly měly nejlepší těsto. Ochuzené perníky byly ty vykrajované. Pekly se i perníky na strouhání například do štrůdlu. Např. na Vysocku byly speciálně zdobené. Natírali je barvami, klišem. Samozřejmě bylo i další cukroví. Tak jak byla rodina bohatší, tak se jazyček měnil a byl víc „chlupatější“.

O vánočním večeru dostávají dárky a pohoštění i zvířata. Nezapomíná se na ně, vždyť byla prvními svědky Ježíškova narození a jeho nejbližšími společníky ve chlévě. Legenda vypráví, že zvířátka o půlnoci promluví

lidskou řečí a sdělují si, jak s nimi lidé zacházejí. Polským dětem dárky nedává Ježíšek ale tzv. Hvězdor nebo Andílek, ob-

Po večeři nemyli nádobí. Nechal se na druhý den. Rodina seděla pohromadě, zpívala koledy, povídala. Přicházeli koledníci. Den probíhal ve slavnostní náladě a vázal celou řadu zvyků. Například, kterého pohlaví přišel ten den koledník a v domě byla tehotná paní, tak se také stejné pohlaví ten rok údajně narodilo. U stolu nesměl sedět lichý počet lidí. Buď pozvali souseda, usadili koledníka, nebo byl připraven talíř pro zemřelého. Všichni z chalupy po dobré večeři odcházeli do kostela na půlnocní do místa, kde se scházela celá vesnice. V některých místech dodneška zvyk půlnocní mše dodržují. Po půlnoci z 24. na 25. prosince začal první svátek Vánoční Boží hod. Následoval sv. Štěpán a dalších dvanáct svátečních dní. Vánoce končily 6. ledna svátkem Tří králů.

Z vyprávění Mirky Chaloupské zpravovala D. Palátková.

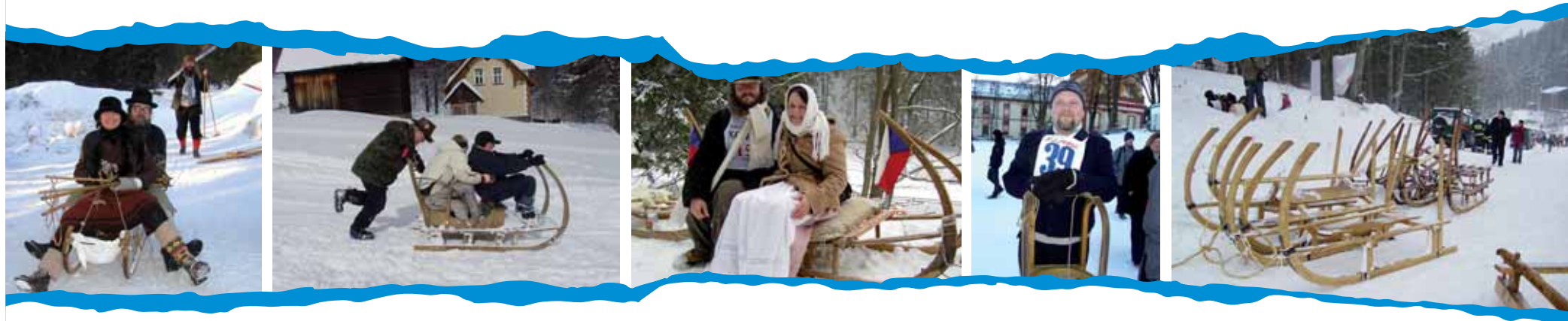

Tradiční krkonošský houbovec. Recept na velký plech: 8 rohlíků, asi 0,5 l mléka, 8 -10 vajec, 2 velké cibule, sušené houby, 0,5 kg prorostlého uzeného bůčku, máslo na osmažení cibule, sůl, pepř, půl paličky česneku, lžička mletého kmínu, půl lžičky mletého nového koření. Rohlíky nakrájíme, zalijeme horkým mlékem a necháme rozmáčknout. Přidáme vejce, 1 cibuli osmažíme do červena na másle, druhou cibuli nakrájíme a vše přidáme do těsta. Sušené houby namočíme den předem, uvaříme a umeleme na masovém strojku společně s uzeným bůčkem. Přidáme koření, sůl dle chuti, pepř, mletý kmín a nové koření, drcený česnek, vše zamícháme a dáme na vymazaný a vysypaný pekáč. Pečeme asi 45 min při 180 stupňů C do červena. Recept je vylepšen uzeným masem.

čas Mikuláš. U vánočního stromečku se zpívají koledy, kterých je v Polsku spousta. V žádné domácnosti nechybí Jesličky. Poláci je pokládají za důležitější než vánoční stromeček. Zdejší patriotismus zde vedl k tomu, že kulisami betlému nejsou palmy, ale historické památky. V Polsku chodí lidé do kostela často během roku. O Vánocích však bývají kostely naprosto přeplněné. O půlnoci probíhají pastýřské mše, nazývané Pasterka. Jako připomínka noci, kdy pastýři oslavovali malého Ježíše.

H. Jankowska

Sáňky, rohačky, vlčky, rejdy... patří k zimě

Na veletrhu horských technologií Intermountain, který je pořádán každý druhý rok na podzim ve Špindlerově Mlýně, je kromě lanovek, vleků a dalšího technického zařízení k vidění i řada sportovní výstroje a výstroje. Jistě i vás zaujmou skládací saně, které zaberou daleko méně prostoru než doposud ty klasické.

Nikoho nemůže překvapit, že se v českých i polských Krkonoších sáňkovalo hodně a to od nepaměti. Saně patří k nejstarším dopravním prostředkům, starším než kolo. Vždyť jsou přímým potomkem prostých smyků. Na otázku, kdy se objevily poprvé v Krkonoších, nelze odpovědět. Vzhledem k množství sněhu na horách můžeme konstatovat, že se saně dostaly do hor přinejmenším hned s prvními obyvateli. Nejprve saně hospodářské, k převážení nákladu, a v zimě vlastně i osob. Jak rychle následovaly sáňky, coby hračka, můžeme jen odhadovat. I malé sáňky plnily funkci dopravního prostředku. Většina horalů nechovala zapřahavá zvířata, a proto saně posunovali vlastní silou. Dětem posloužily menší saně jako hračka k obveselení v jinak krušné zimě.

Z dochovaných materiálů se zdá, že zlatý věk výroby sáněk nastal na přelomu 19. a 20. století. Zapřičinil to rozvoj turistiky a sportu. Sáňkování, jako zimní sport, mělo před cizokrajnými lyžemi náskok. A tak někteří místní koláři a truhláři, dosavadní nejčastější výrobci sáněk, se začali předhánět v nabídce různých typů a tvarů dosud nevídaných vzorů, převzatých od Skandinávie až po Alpy.

Katalogy nám tak ukazují, jak se do té doby běžný nástroj a hračka stal sportovním náčiním a předmětem reklamy, stejně tak i objektem zájmu různých vynálezců, zlepšovatelů a koumáků. Jistý zájem vzbuzovaly krkonošské jedinečnosti – rohačky a rejdy.

Mezi světovými válkami však nezařaditelně začaly vítězit lyže. Sáňky se musely smířit s čím dál výrazněj-

ším přeřazením ze sportovního náčiní pro všechny do kategorie hraček pro děti. V druhé půli 20. století pak téměř odzvonilo saním hospodářským. Přesto nás saně a sáňky neopouštějí. Snad každý z nás má s nimi spojení nejednu vzpomínku z dětství. A málokterý rodič odolá pokušení si ji zcela skutečně oživit při hlídání sáňkující drobotiny.

TIP

Jízdy na saních užijete i v současné době. Sáňkařské dráhy, upravený terén a půjčovny saní jsou vám k dispozici v řadě středisek.

Výročí: V roce 1910 (tedy před 100. lety) byl ve Špindlerově Mlýně vybudován elektricky poháněný vlek pro sáňkaře, jeden z prvních svého druhu v Evropě, což mělo velký význam pro rozvoj tehdy začínající zimní turistiky. Druhý vlek pro sáňkaře byl zřízen v r. 1913 v Janských Lázních.

Za živobytím i zábavou

Bez rohaček se neobešlo prakticky žádné stavení. Nejdříve sloužily k dopravě dřeva, sena nebo potravinových zásob, brzy i k přepravě osob. První písemně zaznamenaný sjezd na rohačkách proběhl roku 1737 během návratu z výpravy k Malému stavu. Zpráva o prvním čistě turistickém sjezdu se dochovala z roku 1815. Právě Pomezní Boudy byly místem, odkud vedla první oficiální sáňkařská trasa. S nápadem prý přišel nájemce tamní vinárny Štefan Hübner. Zapřáhl koně, saně vyvezl s jedním či dvěma zájemci na Pomezní Boudy, kde jim poskytl občerstvení. Pak je posadil na pytel nacený senem na saně a do údolí pustil se zkušeným horalem. Jezdilo se z Pomezních bud na polskou stranu do Kowar, nebo ke Spálenému Mlýnu.

Bylo to na trase vedoucí od Hraniční boudy na sedle Przelec Okraj (Gren-

zbaude) k zájezdnímu hostinci Pod Zlatou hvězdou (Pod Złota Gwiazda) v Kowarech. Tato atrakce si získávala stále nové příznivce. V roce 1896 bylo pro turisty nachystáno kolem 3000 rohaček a stejný počet tažných koní. Vzniklo sdružení vozků, hájící zájmy a regulující jízdné na jednotlivých trasách. Byly zřízeny nové hraniční přechody a celnice. Turistika se stala masovou záležitostí, na což mělo nepochybně vliv zprovoznění železničních tratí spojujících Krkonoše s Berlínem a Vratslaví. Zimní sjezdy na saních, podobně jako letní výstup na Sněžku, patřily k nejpopulárnějším turistickým atrakcím Krkonoš. Ceny jízdného, v závislosti na délce trasy se řídily pevným ceníkem.

Po 2. světové válce tradice jízdy na rohačkách zanikla. Nedosta-

tek zájmu o tuto atrakci způsobily poválečné zmatky a všeobecná migrace obyvatelstva. Téměř úplná výměna obyvatel ve slezské části Krkonoš zbavila nově příchozí možnosti navázat na dosavadní horské tradice. Nedostatek pamětníků, odpor k odkazu bývalých německých obyvatel Krkonoš, jakož i chybějící znalosti o možnostech využití zdejších podmínek a zdrojů k turistickým účelům způsobily, že saně rohačky z polských Krkonoš prakticky zmizely.

Uběhlo padesát let a vše se změnilo. Dnešní obyvatelé začali objevovat historii svých měst a obcí. Mnohé z toho, co se dověděli, dnes už chápou jako společnou tradici předválečných i současných obyvatel. V možnosti rozvoje a popularizace této po dlouhá léta zapomenuté tradice Krkonoš uvěřili někteří současní organizátoři zimních aktivit. Před několika lety proto začali pořádat každoroční Mezinárodní sjezd na rohačkách.

Krasojízdy na Jilemnicku

... jakožto i na rejdách, vlčcích a dalších saních i letos proběhnou na louce u hřbitova nad Zvědavou uličkou v Jilemnicích. Stylově oblečené posádky na starých saních přijďte a prožijte příjemné dopoledne.

Ohlédnutí

Vloni se na trati sešly parádní vlčky - saně z oblasti Vysocka, saně anglické „šnekovky“, dámské saně „norvéžského typu“ a další pěkné kousky ze světa sáňkování. Nechyběly rejdy – typické pro Víchovou a Poniklou, i rohačky - dřevařské saně, které se do Krkonoš dostaly s alpskými dřevaři.

Odborná hodnotící komise, ve složení Aleš Suk z Dolní Branné a Jan Luštinec z Krkonošského muzea v Jilemnicích (hodnotili typ saní), paní Markéta Hajná z Jilmu (sledovala oblečení) a František Sedlák z Nedaříže (zkoumal fortel jízdy), pečlivě studovala průběh závodů. Soutěžící začínali pod kopcem, vyběhli nahoru se sa-

němi a sjeli parádně dolů. V závodech nebylo vítězů ani poražených. Všichni si odnášeli ceny: hrnek se sádlem a škvarky (hodí se na mazání útroh i lyžin), originální krkonošskou medovinu i místní znamenité preclíky. Myšlenka provětrat staré saně odpočívající na půdách, zabránit jejich likvidaci a zároveň upozornit na řemeslnou obratnost starých výrobců saní se setkala s dobrou odezvou. Letos jdeme opět do toho.

Zdeňka Flousková

Bližší informace:

Informační centrum Jilemnice
Masarykovo nám. 140
Tel./fax: +420 481 541 008
info@jilemnice.cz
www.mestojilemnice.cz

Sbírkou soukromníků i muzeí představují škálu saní a sáněk, vyjma těch, které byly určeny k zápřahu hospodářských zvířat. Zachovaly se saně ke svážení dřeva a sena, tedy krkonošská specialita – rohačky. Dostaly svůj název podle silně prohnutých saní, jejichž přední části připomínají rohy. Sloužily obyvatelům pastýřských bud v horských oblastech ke svážení sena, dřeva a stavebního materiálu z obtížně přístupných míst. Na sklonku 19. století je podnikaví horalé využili k vození zážitků chtivých turistů. Proto nechybí přídatná korba se sedadly, která se na rohačky montovala.

Mezinárodní sjezd do Kowar

S nápadem obnovit jízdy na starých dřevařských saních z Malé Úpy do Kowar, které se tu pro pobavení panstva a rozhojnění těžce vydělávaných peněz horalů provozovaly na počátku 19. století, přišel lesník z Červeného vrchu pan Josef Tylš už před řadou let. Pod jeho vedením byl v roce 1999 uspořádán nultý - zkušební sjezd od celnice do Kowar. Průkopnická akce se dočkala ohlasu na polské straně Krkonoš, kde našla odezvu.

V oblasti Pomezních Bud se v březnu 2011 opět uskuteční závod v jízdě na rohačkách. Jeho hlavními organizátory jsou Město Kowary a obec Malá Úpa. I vy jste zváni!

V informačním centru na Pomezních Boudách je vystaven exemplář rohaček a expozice o historii a současnosti jízdy na nich v Krkonoších. Při své cestě tímto koutem hor se nezapomeňte zastavit.

Bližší informace:

Infocentrum Malá Úpa
Tel.: +420 499 891 112
E-mail: info@malaupa.cz
www.info.malaupa.cz

Centrum informacji turystycznej
ul. 1 Maja 1a, 58-530 Kowary
Tel.: +480 757 182 489
E-mail: turystyka@kowary.pl
www.kowary.pl

Boží požehnání

O Vánocích chodili chudí lidé koledou. Býval to krásný zvyk. Když koledníci přišli do domu, zpívali vánoční písně. Pařmámy domácím koledníkům dávaly po koláči. O Novém roce chodívali kluci i mládenci do domů, kde byla děvčata. Žádali na nich kus „křetlíku“. To byl bochník z bílé mouky, upečený s rozinkami a mandlemi. Za kus křetlíku dávali děvčatům o pouti marcipán. Na den Tří králů chodíval kantor po domcích se třemi kluky, kteří svým oblekem představovali tři krále. Zpívali píseň: „My tři králové přišli k vám,...“ Kantor napsal nade dveřmi začáteční písmena K. M. B. a datum nového roku.

plátno, dřevo, plech i jiné materiály a kaligrafické rukopisy. Vzory pro svá díla nacházeli lidoví umělci především v kostelních interiérech, zázračných obrazech či sochách u poutních míst. Vložení vlastní invence, zkušenosti a představ, smyslu pro zkratku i případné přetváření nesrozumitelných prvků předlohou, to vše činí lidové výtvořiny v Krkonoších emocionálně silně působivými a neopakovatelně půvabnými.

Opracované plastiky se umísťovaly ve výklencích domů, zavěšovaly na stěny, vystavovaly v domácích oltářících, skříňkách či pod skleněnými poklopy. Větší zdobily kapličky, boží muka, kříže a sloupy v zákoutích vsí i ve volné krajině. Ty úplně nejmenší pak nacházely uplatnění ve zvláštním odvětví lidového umě-

ní – v betlemářství. Malé sošky s typem uctívaného světce se stejně jako podmalby na skle, kramářské tisky a různé drobnosti prodávaly při poutních místech, na trzích a jarmarcích. Jejich výrobou se zabývaly specializované rodinné dílny. Na rukopisu těchto tvůrců je patrná na jedné straně vyšší řemeslná zručnost. Na druhé straně jistá ledabylost a mechaničnost, daná nutností rychlé práce pro obživu.

„Církev se duší lidu na horách a podhůří zmocnila pronikavě. Dala mu modlitby pro každou dobu denní. Byla se svými obřady při všech významných situacích životních a pro všechno měla zvláštní světce a světi-

Prostředí „sednice“ dotvářel kout s kamny a pecí pro práci hospodyně a kout s lavicí a stolem pro hospodáře. Do kuchyňského vybavení patřily dřevěné a keramické formičky na pečení, malované vázy, džbány. Prostory zdobilo vyobrazení svatých a růženec. Fotografované exponáty pocházejí ze sbírek Krkonošského muzea ve Vrchlabí, Jilemnici a Pasek nad Jizerou. Znamená to, že krkonošské podhůří je buď přímo místem jejich zrodu, nebo v něm zdomácněly natolik, že je přijalo za své.

Ve „svatém koutě“ lidové světnice, nad stolem, u něhož se scházela celá rodina, se shromažďovaly a vystavovaly zbožné památky. V rohu se umísťoval obvykle krucifix, případně skříňka na písemnosti a knihy generací v úctě uchovávané. Stěny po stranách zdobily podmalby na skle, poutní grafické obrázky a nad stolem se vznášela vyřezávaná holubička, symbol Ducha svatého.

Torzo pískovcové plastiky sv. Trojice je pořízena Aloisem Hollmanem a umístěna r. 1882 v čp. 71 v Dolním Dvoře jako poděkování za šťastné přestálou povodeň.

rouky, jejich závazných norem, předpisů, příkazů a zákazů. Tedy jakási všeobecně uznávaná platforma. Zní všeobecně vyplývá i osobní víra, projevující se větší či menší měrou zbožnosti. Pak je tu stále ještě živé podhoubí předkřesťanských představ o světě, a s nimi souvisejících magických praktik, jak je zvládat.

Z podkladů KRMAP

Náboženská tematika se tu odráží v řadě projevů lidového umění. Křesťanské symboly, ztvárnění postav Nového zákona či slova Božího požehnání sloužily zároveň jako významný a magický ochranný prvek na mnohých typech užitkových předmětů. Najdeme je na pracovním nářadí, nádobí, nábytku, textilu, úlech, zákloních prkénkách roubených staveb. Z vlastních uměleckých artefaktů, v nichž se projevuje lidová zbožnost, jsou to především plastiky, podmalba na sklo, malba na papír,

Tradici vánočních betlémů založil v roce 1223 Svatý František z Assisi v italské Umbrii. Stavění Svaté rodiny a narození Ježíše Krista o Vánocích vyvrcholilo v XIX. století výrobou „chodících“ betlémů. Přinášely všem a hlavně dětem radostnou sváteční pohodu. Vlastivědné sbírky s betlémy můžete navštívit v muzeích ve Vysokém nad Jizerou, Jilemnici, Pasekách nad Jizerou, Vrchlabí. www.krnap.cz

Jedte si prohlédnout tradiční živý betlém v Hotelu Pod Zvicinou, v Dolní Brusnici. Je k vidění od 25. do 26. 12. 2010. www.hotelpodzvicinou.cz

TIP

Soukromé veřejně přístupné betlémy

✚ Pan Petr Slavík (* 1898, + 1983) vyrobil a oživil betlém ze Staré Vsi čp. 85. Pracoval na něm asi od roku 1930 a dokončil jej v roce 1940. Betlém měří cca 4 metry. Ze sta figurek daráků je jednadvacet pohyblivých. Měl ho v domě, kde bydlel. Později se přestěhoval i s betlémem do čp. 45, kde byl předváděn ještě několik roků po jeho smrti. Nyní je přestěhován do upravené části hospodářských budov u domu čp. 19. Betlém najdete cca 2 km od vysockého náměstí směrem k pomníku staroveských padlých ve světových válkách. Betlém předvádějí a do chodu uvádějí manželé Poloprutští, **Semily, tel.: 481 593 609.**

✚ Mechanický betlém Františka Vodsedálka, příslotkem zvaného Kvasničku (+ 9. 10. 1934) vytvářený od roku 1916 do roku 1933 byl ve vánoční čas přístupný veřejnosti nejen v době vzniku. Před několika roky byl opět vystaven k celoročnímu předvádění v šedém domě čp. 199 vpravo od staré cesty na Starou Ves, cca 800 m pod vysockým náměstím, kde cesta začíná u cukrárny Bachtíkových. Betlém bývá přístupný po telefonickém objednání obvykle o sobotách a nedělích mezi 13.00 a 16.00 hodinami. Miloslav Vodsedálek (příslotkem Kvasničku), **Vysoké nad Jizerou, tel.: 721 640 360.**

Muzejní exponáty

✚ Jedním z dalších známých tvůrců je Jan Metelka „Kovárenský“ (1855 – 1924) ze Sklenářic. Roku 1878 koupil z Hruškova mlýna na Novém Světa v Harrachově základ betléma s hodinovým strojkem. Postupně jej doplnil mnoha výjevy a návrhy na pohyblivé figurky. Když je řezbář zhotovili, uváděl je do pohybu dalšími dřevěnými hodinovými strojkami nahanovanými pomocí závaží. Roku 1914 věnoval rohový betlém potomkům, jejichž rodiny v 50. letech 20. století postupně části betléma přenechali muzeu ve Vysokém nad Jizerou. Zde je od roku 1958 vystaven v nynější podobě s pohonem na elektrický proud. **Vlastivědné muzeum ve Vysokém nad Jizerou** bylo založeno roku 1930. Představuje bohaté sbírky lidového umění a historie Vysocka 19. a 20. století. Seznámíte se s vývojem výroby a užívání lyží, historií ochotnického divadla, malovaným nábytkem, oděvy i různými podobami a ztvárněním postavy Krakonoše. **Tel.: +420 481 593 118, E-mail: muzeum@vysokenadizerou.cz www.vysokenadizerou.cz**

✚ Chodící betlém v Pasekách nad Jizerou je ukázkou dovednosti rodiny

Škrabálků z čp. 7. Zhotovili jej bratři Bohumil a Josef v letech 1914 – 1916. Tehdy jeho dřevěné figurky uváděl do pohybu vítr otáčející lopatkami větrného mlýna. V době vánoční přinášel všem a hlavně dětem radostnou sváteční pohodu. Obyvatelé Pasek a širokého okolí jej přicházeli obdivovat po celou horskou zimu. V roce 1985 betlém pro Památník zapadlých vlastenců opravil a znovu uvedl do chodu, tentokrát již s pomocí elektrického pohonu pasecký rodák, Ladislav Votoček.

Památník zapadlých vlastenců v Pasekách nad Jizerou je věnován památce písmáka a houslaře Věnceslava Metelky. Bohatá sbírka hudebních nástrojů podává ucelený obraz houslařské školy od jejího založení až po současnost. Muzeum podává obraz životních osudů horalů 19. století. Připomíná spisovatele Karla Václava Raise, který život v Pasekách zobrazil v románu „Zapadlí vlastenci“. Krkonošské muzeum Paseky nad Jizerou - Památník zapadlých vlastenců, **Tel.: +420 481 523 609 E-mail: muzeumpaseky@krnap.cz www.paseky.cz**

✚ Slavný je mechanický betlém jilemnického učitele a později ředitele dívčích škol Jáchyma Metelky. Vytvořil ho v letech 1883 – 1913. Je skvostem, který diváka uchvátí nejen množstvím pohyblivých figurek, Tři závaží a jedno kovové pero uvádějí do chodu napohled nepřehlédnou spleť provazů, provázků, kovových i dřevěných ozubených kol, vaček a táhel. Jsou rozloženy celým betlémem a připomínají velký a nesmírně složitý hodinový stroj. Pero uvádějí do chodu s hudebními nástroji jedno závaží hodin,

ponocného a požárního hlídače. Další pak kapely vybavené měchy, píšťalami a válcem, na němž je naprogramováno pět známých vánočních koled, každá ve dvou variantách (piano a forte). Třetí a největší závaží pohání hlavní stroj, tedy sto dvačtyřicet figurek vybavených třemi sty padesáti pohyby... Technicky nejpokročilejší je řešení figur se složitějším pohybem, jako například vochlíře, který vytváří série po sedmi různých pohybech. Jáchymu Metelkovi se podařilo do vánočního příběhu vložit nejen svůj um, ale také laskavé a otevřené srdce.

✚ Reliéf betléma vytesaného do kamene pod Hraničním hřebem nedaleko Erlebachovy boudy nad Špindlerovým Mlýnem je z daleka snadno přehlédnutelný. V roce 1999 jej z pískovce, speciálně pro tento účel dovezeného z lomu nedaleko vsi Betlém u Kuku, vytesal sochař Roland Hantlem z Mladých Buků. Kamenný betlém byl vysvěcen 2. 10. 1999 páterem Jiřím Slégrem, působícím ve špindlerovské farnosti. Datum 2. 10. L. P. 1999 vytesané na pravé straně kamene je svátkem Andělů strážných, jejichž pomoc je, zejména tady v horách, nanejvýš potřebná. Betlém je přibližně 110 cm vysoký a 150 cm široký. Spodní po-

Krkonošské muzeum Jilemnice – zámek
Tel.: +420 481 543 041
E-mail: kmjilemnice@krnap.cz

✚ Reliéf betléma vytesaného do kamene pod Hraničním hřebem nedaleko Erlebachovy boudy nad Špindlerovým Mlýnem je z daleka snadno přehlédnutelný. V roce 1999 jej z pískovce, speciálně pro tento účel dovezeného z lomu nedaleko vsi Betlém u Kuku, vytesal sochař Roland Hantlem z Mladých Buků. Kamenný betlém byl vysvěcen 2. 10. 1999 páterem Jiřím Slégrem, působícím ve špindlerovské farnosti. Datum 2. 10. L. P. 1999 vytesané na pravé straně kamene je svátkem Andělů strážných, jejichž pomoc je, zejména tady v horách, nanejvýš potřebná. Betlém je přibližně 110 cm vysoký a 150 cm široký. Spodní po-

lovinu tvoří podstavec, zároveň představující kolébku pro Ježíška. V těchto místech dosahuje tloušťka díla kolem 90 centimetrů. Zdobí jej latinský nápis: „Gloria in excelsis - Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis“ – „Sláva na výsostech Bohu a na Zemi lidem pokoj dobré vůle“.

www.erlebachovabouda.cz

✚ Za skleněnými betlémy do Železného Brodu. V prosinci 2010 a lednu 2011 bude v Městské galerii Vlastimila Rady v Železném Brodě (v přízemí radnice) probíhat již 2. ročník výstavy skleněných betlémů. Na loňském zájmu obdivovali 50 betlémů zapůjčených ze sbírek místního muzea, sklářských škol, firem i jednotlivců. Letos se pro výstavu podařilo sehnat dosud nevystavované historické betlémy. Mimo to byly ve firmách a sklářské škole vytvořeny betlémy nové. Budete tak moci porovnat klasické betlémy s originálním pojetím těch současných. Některé vystavené je možné v brodských firmách zakoupit. Většinu exponátů tvoří betlémy ze skleněných figurek, ale i vyrobené z dutých skleněných trubek, drobných korálků-rokailu a dalších netradičních materiálů. Výstava potrvá do konce ledna 2011. Otevřeno: od úterý do neděle, od 13 do 16 hodin. Vstupné 20 Kč. **Více informací na: www.zeleznybrod.cz**

Navštivte zajímavé soukromé stálé historické expozice či muzea na území polských a českých Krkonoš a Podkrkonoší.

Bližší informace:

www.krkonoše.eu | www.karkonosze.pl | www.krnep.cz | www.kpnmap.pl

Lesnická a myslivecká expozice Šindelka v Harrachově provede těžbou a zpracováním dřeva, obnovou lesa v obrazech a modelech s video-projekcí. Nářadí, model plavení dřeva, saně používané v západních Krkonoších. Zaujme dílna s ukázkou výroby šindele a myslivecká expozice.

Tel.: +420 481 528 310
E-mail: sindelka@krnap.cz
www.krnep.cz

Hornické muzeum v Harrachově seznámí s prací v dnes již neexistujících rudných dolech. K vidění jsou ukázky minerálů, fluoritových ložisek, nástroje a pomůcky používané při těžbě, mapy a fotografie dokumentující zdejší práci. Prohlídková štolka je dlouhá zhruba 1000 metrů.

Tel.: +420 481 382 078

E-mail: info@ados-harrachov.cz

www.ados-harrachov.cz

Muzeum skla v Harrachově představí dějiny sklářské hutě a tradiční výrobu broušeného, malovaného a leptaného skla. Muzeum má sestavené ucelené sbírky historického skla z produkce harrachovské sklárny, vlastní více než pět tisíc exponátů.

Tel.: +420 481 528 141,
E-mail: turistik@sklarnaharrachov.cz
www.sklarnaharrachov.cz

Ski muzeum v Harrachově mapuje vývoj harrachovského lyžování i místního lyžařského klubu. Prohlédnete ski staré více než sto let, skokanskou výbroj od padesátých let, vítězné poháry i medaile úspěšných závodníků.

Tel.: +420 481 528 141
E-mail: mesto@harrachov.cz
www.harrachov.cz

Muzeum starých krkonošských řemesel v Poniklé je soukromé. Část expozice je věnována hospodářským strojům a zobrazení dřívějšího života v podhůří Krkonoš. Shromážděny jsou ukázky starých krkonošských a podkrkonošských řemesel, spolkových činností.

Tel.: +420 481 585 262
E-mail: muzeum@krkonose-muzeum.cz
www.krkonoše-muzeum.cz

Nově zřízena je expozice lyžování „**Bílou stopou – kapitoly z dějin českého lyžování do roku 1938**“. Je součástí rozsáhlého projektu Expozice muzea v památkově chráněném objektu čp. 1 – Jilemnice, v rámci něhož byla zrekonstruována budova bývalého zámeckého pivovaru. Je

► Jilemnický spolek paní a dívek

mozaikou zachycující vývoj lyžování na území našeho státu od zavedení prvních lyží až do roku 1938. Představuje život prvních „skijáků“, nejstarší dochované české lyže, první lyžařské ceny a medaile. Seznámíte se s vývojem lyžařské výbroje a výstroje, vznikem prvních lyžař-

ských spolků. Nechybí špetka lyžařského humoru či dobový filmový záznam. Spousta unikátních exponátů je umístěna v historicky cenných sálech starého panského pivovaru.

Krkonošské muzeum Jilemnice
E-mail: kmjilemnice@krnap.cz
www.mestojilemnice.cz

Na území obce Horní Branná je harrachovská rodinná hrobka sv. Kříže. Proti ní stojí harrachovský špitál, ve kterém mělo zajištěno veškeré zaopatření 12 starých hraběcích služebníků. Kulturní památkou chráněnou státem je kostel sv. Mikuláše z roku 1557. Za shlédnutí stojí exteriér plátenického domu Františka Antonína Střížka s několika slunečními hodinami. První poschodí renesančního zámku patří pamětní síni věnované životu a tvorbě spisovatele, malíře, učitele Josefa Šíra.

Tel.: +420 481 584 235
E-mail: ou@hbranna.cz
www.hbranna.cz

Starý Kravín ve Františkově u Rokytne nad Jizerou je muzeální centrum historických artefaktů zdejšího regionu a místo setkávání domorodců, umělců a milovníků historie. Muzeum tvoří tři ucelené prostory pro jednotlivé expozice (hasičské vybavení, artefakty horských a podhorských chalup).

Tel.: +420 732 732 078
E-mail: broza.jana@seznam.cz
www.mesto-rokytnice.cz

Galerie antického umění v Hostinném byla otevřena v roce 1969. Sběrka se skládá ze sádrových kopií se speciální patinou, vytvořených podle originálů. Vystavená kolekce představují kompletní obraz vývoje antické plastiky od konce 7. století před n. l. do 2. století n. l.

Tel.: +420 499 404 746
E-mail: infocentrum@muhostinne.cz
www.hostinne.cz

V rámci projektu „Podzemí Krkonoš“ připravil městys **Černý Důl nové hornické muzeum**. Je jedinečnou možností, jak nahlédnout do nepřístupných dolů, krkonošských jeskyní a způsobů jejich výzkumu alespoň formou fotografií, plánek a exponátů. Stálá expozice „Krkonošského podzemí“ je umístěna v prostorách radnice Černého Dolu.

Tel.: +420 499 429 618

E-mail: infocentrum@cernydul.cz

www.cernydul.cz

Městské muzeum v Žacléři je rozděleno do oddělení. Historie, kde jsou zpracovány dějiny do r. 1945 vypořádá o soužití českého a německého obyvatelstva, o významných osobnostech. Významnou událostí pro Žacléřsko byl nález ložiska černého uhlí v r. 1570. V oddělení hornictví je instalován model průřezu kamennouhelným dolem, ocelové výztuže a mnoho jiných zajímavých předmětů. V kapitole národopisné je vystaveno více než 250 exponátů připomínajících každodenní život minulých generací. K prohlédnutí jsou grafiky rytce Ericha Fuchse.

Tel.: +420 499 739 225
E-mail: muzeum@zacler.cz
www.zacler.cz

Pevnost Stachelberg mezi Trutnovem a Žacléřem je památníkem stavi-

telů a obránců československého opevnění. Zpřístupněna je část unikátních podzemních prostor. Na povrchu tvrze byl zrekonstruován zákopový systém lehkého opevnění. Podzemí je značně rozsáhlé.

Tel.: +420 723 261 390
E-mail: holzkecht@bunkry.cz
www.stachelberg.cz

Muzeum Podkrkonoší v Trutnově bylo založeno v roce 1890. Sbírkový fond čítá téměř 30 000 předmětů dokumentujících život v Krkonoších a Podkrkonoší. Expozice jsou rozděleny do skupin: etnografie, výtvarné umění, uměleckoprůmyslové práce, kulturně-historická skupina, militária. Navštívit lze expozici „Bitva u Trutnova 27. 6. 1866“, připomínající výraznou historickou událost Trutnovska z doby prusko-rakouské války. V další expozici „Poklady minulosti“ jsou artefakty z mnoha oborů lidské činnosti. Unikátní je soubor včelích úlů.

Tel.: +420 499 811 897
E-mail: muzeum@muzeumtrutnov.cz
www.muzeumtrutnov.cz

Historická expozice na Pomezních Boudách v Malé Úpě ve zdejším informačním centru představuje historii obce. Součástí sbírky je motor BMW a další části letadla Junkers 52, které při sněhové vánici 23. února 1945 havarovalo nárazem do Obřího hřebene v masivu Sněžky. Upoutají i rohačky, na kterých se ještě v roce 1970 přibližovalo dřevo ze Lvího dolu. Nejen k nim se váže zdejší expozice o historii a současnosti jízdy na rohačkách v Krkonoších.

Tel.: +420 499 891 112
E-mail: info@malaupa.cz
www.info.malaupa.cz

Muzeum Betlému Třebihošť v čp.87 (u dolního koupaliště) ve stylové chalupě na romantickém místě v podkroví se v současné době ukrý-

vá sbírka patnácti velkých a cca dvacet menších betlémů. Můžete si zde prohlédnout i mnoho předmětů, které s nimi úzce souvisejí. Unikátní je velký třebihošťský betlém s pohyblivými se figurkami. Betlémská kulisa je osázena padesáti čtyřmi figurkami.

Tel.: +420 605 287 065
p. Ladislav Voňka
www.betlemy.vonka.sweb.cz

Galerie Ak. sochaře a malíře Františka Šorma, Dolní Dehtov, skrývá stálou expozici akademického sochaře a malíře Františka Šorma. Byla otevřena 27. května 2006. Návštěva je možná celoročně všechny dny v týdnu (zvonek u brány), nebo po dohodě na

Tel.: +420 732 531 555

E-mail: josefsorm@seznam.cz

www.galeriedolnidehtov.ic.cz

Muzeum Eduarda Štorcha a Karla Zemana v Ostroměři. Slavní rodáci jsou pýchou a velkým kulturním odkazem každého města či obce. Obecní úřad v Ostroměři v budově kulturního střediska otevřel stálou expozici. Je možné nahlédnout do filmové a knižně zpracovaných pravěkých scenerií, jež se staly společným prvkem života a díla E. Štorcha i K. Ze-

V muzeu českého amatérského divadla v Miletíně uvidíte unikátní sbírku malovaných opon, makety postav z vybraných inscenací, vstupní na jeviště a zkoušíte se obsluhu základních divadelních technických zařízení, zavzpomínáte na divadelní role, bouři nebo krupobiti rozpoutáte. Vstoupíte do světa divadla z libosti, z ochoty, divadla pro radost, divadla z lásky.

Mgr. Miloslav Hýbner
E-mail: muzeummiletin@seznam.cz
Tel.: +420 737 308 469
<http://miletin.amaterskedivadlo.cz>

mana. Od úterý do soboty je otevřeno mezi 10:00 do 15:00 hodin na zavonění.

Tel.: +420 493 691 124
www.ostromer.cz

Městské muzeum Hořice - v malé síni muzea se konají pravidelné tematické výstavy, v přílehlé Štorchově síni od dubna do října prezentace moderního umění a občasná kulturní vystoupení. Bohatě sbírky a knihovna slouží veřejnosti i jako studovna.

Tel.: +420 493 624 497
E-mail: mag@cbox.cz
www.horice.org/cz/kultura/mestske-muzeum

Rodinné muzeum historických vozidel je další zajímavostí Kuksu. Výstava motocyklů, motorů, motoristických doplňků, šicích strojů, modelů lodí, fotografických přístrojů a mnoha jiných zajímavostí je v muzeu otevřeném celoročně, od 9:00 do 18:00 hodin. V zimních měsících musíte zavzvonit na zvonek.

České farmaceutické muzeum Kuks zaujme děti i dospělé. Českého farmaceutického muzea představuje lékárnu v průřezu od 18. po 2. pol. 20. století. V šesti místnostech najdete mnohé recepty na závažné léky, stroje na výrobu léčiv a další zajímavé exponáty. Ke Kuksu patří i lapidárium soch Ctností a Neřestí.

E-mail: valaskova@faf.cuni.cz

www.ceska-apatyka.cz/muzeum-dnes

Rodný domek K. J. Erbena představuje, jak žil náš slavný básník. Zavítejte za ním do Miletína. Mimo autenticky vybavených prostor uvidíte různé podoby jeho díla „Kytice“, neuskutečněný námět na pomník a mnohé další. Prohlídku rodného domku si musíte předem objednat.

Tel.: +420 733 305 554
www.miletin.cz

Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem je určeno těm, kteří chtějí nahlédnout pod pokličku zdejší historie. Naleznete tu stálou expozici městských archiválií od počátku vzniku po 2. světovou válku. V podkrovní galerii je instalována rozsáhlá barokní křížová cesta.

Tel.: +420 499 623 800
E-mail: info@muzeumdk.cz
www.muzeumdk.cz

Pravěk očima Zdeňka Buriana, resp. expozice jeho děl je instalována v ZOO Dvůr Králové nad Labem. Pohled na pravěká a dávno vyhynulá monstra fascinoval v dětském věku snad každého, kdo ilustrace knih Zd. Buriana prohlížel. Tady máte možnost na vlastní oči shlédnout originály jeho obrazů.

www.zoodvurkralove.cz

Pamětní síň Jana Ámose Komenského je zřízena v zámku v Bílé Třešně, kde slavný učenec našel útočiště spolu s dalšími pronásledovanými českými bratry v letech 1626-1628 před odchodem do vyhnanství. Ve vile, která je postavena na místě bývalého zámku, je zbudována pamětní síň.

www.bilatremesna.cz

Přírodovědné a historické expozice naleznete také na adresách Karlooski Park Narodowy Polsko, ul. Chałubińskiego 23, Jelenia Góra, Polsko

Tel.: +480 757 553 726,
E-mail: sekretariat@kpnmap.pl
www.kpnmap.pl

a v **Augustiniánském klášteře v Vrchlabí**, muzeum Správy Krkonošského národního parku ČR, Dobrovského 3 543 01, Vrchlabí, ČR,
Tel.: +420 499 456 111
E-mail: podatelna@krnap.cz
www.krnep.cz

PRODEJNA KORÁLKŮ A BIŽUTERIE S PŘEDVÁDĚNÍM VÝROBY

Prodej: • ručně vinných perli (korálků) • originálních šperků a bižuterie • komponentů k výrobě bižuterie • skleněných figurek a dalších upomínkových předmětů ze skla.

Předvádění výroby u sklářského kahanu (bezplatné, s odborným výkladem) možnost zhotovení bižuterie na místě dle vlastních představ.

Otevřeno: Po - Pá 9 - 17 hodin, každou první sobotu v měsíci 9 - 17 hodin.

KORTAN - SKLO BIŽUTERIE
ŽELEZNÁ 103 · ŽELEZNÝ BROD
Tel.: 483 390 086
www.kortanglass.com

Navštivte polské Krkonose

1 Jakuszyce (880 m n. m.) – nejvýše položená část obce Szklarska Poreba. Jsou střediskem zimních a letních sportů s běžeckými tratěmi. Každoročně je organizován běh na lyžích - Bieg Piastów – největší akce tohoto typu v Polsku. *(Poznámka: čtete na jiném místě tohoto vydání.) V létě jsou lesní cesty využívány k jízdě na horských kolech.*

2 Szrenica – hora tyčící se nad Szklarskou Porebou – leží na hlavním hřebeni Krkonos. Na vrcholu stojí horská chata a o několik metrů níže horní stanice lanovky vedoucí ze Szklarské Poreby. Na svazích jsou upravovány sjezdové tratě. *(Poznámka: čtete na jiném místě tohoto vydání.)*

3 Szklarska Poreba – leží na svazích dvou horských pásem – Krkonos a Jizerských hor. Nad městem se tyčí dvě dominanty, z jedné str-

ny Szrenica (1.362 m n. m.), z druhé Wysoki Kamień (1.058 m n. m.). Nalezneme tu muzeum historie a literatury, Dům Gerharda a Karla Hauptmannů s národopisnými sbírkami, sklem ze zdejší sklářské hutě Josefiny a obrazy od Władimila Hofmana. Díla tohoto polovičního Čecha, který tu pobýval po II. světové válce, najdeme i v jeho chalupě „Włatimilce“ i obou zdejších kostelech. Současné polské umění je ke shlédnutí v Galerii „F“ a různé minerály a horniny v Muzeu Ziemi „Juna“. Muzeum energetiky je v bývalé vodní elektrárně na řece Kamienna.

Dům Carla a Gerharta Hauptmannových, 58-580 Szklarska Poreba
ul. 11 Listopada 23
Tel.: +48 757 172 611

Otevírací doba: út - ne 9.00 - 16.00 hodin.

4 Centrum Karkonoszkego Parku narodowego - Karkonoskie Centrum Edukacji Ekologicznej - ve Sz-

klarské Porebě ve svých prostorech představuje stálou expozici o české i polské straně Krkonos, moderně vybavenou laboratoř s mikroskopy, keramickou dílnu a řadu dalších zajímavostí. Prostřednictvím interaktivních způsobů prezentuje přírodní krásy pohoří, faunu, flóru a neživou přírodou hor. Mimořádná je plastika s panoramatickými fotografiemi. Středisko ekologické výchovy je postaveno nedaleko dolní stanice lanové dráhy na horu Szrenica ve Szklarské Porebě Górně. www.kpnmap.pl

5 Mineralogické muzeum ve Szklarské Porebě má bohaté sbírky minerálů z Krkonos i celého světa. Před budovou stojí jediný evrop-

ský karbonský les, uvnitř najdete zajímavosti jako např. vejce dinosaura, fragmenty koster vymřelých plazů a meteorit Gibeon.

Mineralogické muzeum

58-580 Szklarska Poreba
ul. Kilińskiego 20
Tel.: +48 607 100 880

6 Vodopád - wodospad Szklarki na řece Szklarka ve výšce 520 m n. m. Jeho malebná, více než tři-

náctimetrová vodní kaskáda, se dál řítí do úžiny mezi skalami nad silnicí Jelenia Góra – Szklarska Poreba. Chůze kolem je hezkou a nenáročnou procházkou. Umístěna je tu turbína na výrobu elektrické energie.

7 Vodopád Szklarky – na území KNP, Tel.: + 48 757 172 400 - chata Kochanówka

Otevírací doba: 9.00 - 19.00 hodin.

Kostelík Wang - Kościółek Wang - byl postaven ve 12. století v Norsku. Je vzácným uměleckým dílem pořízeným bez použití hřebíků. V 19. století ho zakoupil Wilhelm IV. Zásluhou hraběnky von Reden, jejíž epitaf se tu nachází vedle kostelíka, byl převezen

do Karpacze. Dnes plní stavba sakrální funkci jako evangelicko-augsburská fara a je hojně navštěvována

turisty.
Kostel Wang
58-550 Karpacz, ul. Na Śnieżkę 8
Tel.: +48 757 619 228
www.sponsor.com.pl/wang

Otevírací doba:
15.IV. - 31.X. po - so 9.00 – 18.00,
ne 11.30 – 18.00 hodin, 1.XI. - 14.IV.
po - so 9.00 – 17.00, ne 11.30 – 17.00
hodin.

8 Muzeum hraček a panenek - Karpacz Górny u hlavní silnice - Muzeum Zabawek a Lalek bylo založeno tvůrcem vratislavské pantomimy Henrykem Tomaszewským. Prohlédnout si tu můžete více než tisíc originálů krásných panenek a hraček, které kdysi sloužily pro potěchu děvčat i chlapců.

Muzeum hraček
58-550 Karpacz Górny
ul. Karkonoska 5
Tel.: +48 757 618 523
www.muzeumzabawek.pl

9 Skokanský můstek Orlinek v Karpaczu - „Srednia krokiew” - Skocznia narciarska Orlinek Satnislawa Maruserze s bobem K-85 metrů. Je postaven nad Bílou roklí (Biały Jar). Nositelem rekordu je polský skokan na lyžích Adam Malysz výsledkem

94,5 metrů. V létě slouží skokanský můstek jako vyhlídkový bod. Zaplatit si tu můžete skok bungee jumping.

Skokanský můstek „Orlinek”
ul. Olimpijska

Otevírací doba: 10.00 - 17.00 hodin

10 Muzeum Sportu a turistiky v Karpaczu - Muzeum Sportu i Turystyki - bylo založeno v roce 1974. Kromě sálu na příležitostné výstavy tu je stálá expozice historického lyžování. Vystavené saně, rohačky, poháry a trofeje závodníků, bruslařů, skokanů, bobistů, staniční knihy jako svě-

dectví života v horách, dřevěný obraz s triptychem bylinkářů a laborantů, kteří vařili lektvary, patron hor

a řada dalších zajímavostí. Muzeum je umístěno v historické hrázdné chatě v centru Karpacze. Majitelem Parku miniatur je pan Marian Piasecki.

Sportovní a turistické muzeum
58-540 Karpacz, ul. Kopernika 2
Tel.: +48 757 619 652
E-mail: muzeumsportu@dolnyslask.pl
www.karpacz.pl
www.muzeumsportu.dolnyslask.pl

11 Westerové městečko - Western City Ściegny – leží na úpatí Sněžky. Dokonale se podobá městům „Divokého západu“. Můžete si tu za-

střílet z luku, jezdit na koni, podívat se na rodeo, navštívit Saloon, být svědky přepadení banky nebo nájezdu Indiánů. Městečko založil Jerzy Pokój, někdejší dlouholetý náčelník krkonošské Horské dobrovolné záchranné služby GOPR.

Western městečko „Pod kozí skálou”
58-534 Ściegny k/Karpacza
Tel.: + 48 757 619 560
E-mail: karpacz@western.com.pl

www.western.com.pl

Otevírací doba:
denně 10.00 - 22.00 hodin.

- nezklamou vás...

sicistní radnice, v dolní části stojí na barokním mostě socha sv. Jana Nepomuckého, podobná té na Karlově mostě v Praze. (Poznámka: čtěte na jiném místě tohoto vydání.)

17 Jelenia Góra
Pěší zóna s krásnými historickými měšťanskými domy

18 Sztolnie Kowarskie - Jelenka Struga - Kowarské štolý - Poklad Valonu - Kowarské železné a uranové doly jsou k vidění v podzemí turistické trasy v průzkumných štolách v délce 1200 metrů. Přírodní bohatství v Západních Sudetech lákalo zlatokopy už v raném středověku. Z jihu a západu do Slezska přicházeli lidé, kterým se říkalo Valoni nebo Valonové. Ti uměli odhalovat v Zemi její tajemství. I vy se přijďte podívat, prohlídka stojí za to. Doporučujeme teplé oblečení. Doba prohlídky cca 1 hodina.

Štolý Kowary – Centrum Jelenia Struga
58-530 Kowary, ul. Podgórze 55
Tel.: +48 75 7 528 458
www.jeleniastruga.pl
www.sztolniekowary.com

Otevírací doba: VII-VIII 10.00-20.00, IX-X a IV-XI 10.00-17.00, XI-III 10.00-16.00 hodin. Organizované skupiny – nutná objednávka s jednodenním předstihem. Prohlídka pouze s průvodcem.

19 V Jeleniej Górze Jagniątkowie je k vidění Muzeum Dom Gerharta Hauptmanna – zasvěcené životu a tvorbě německého spisovatele a nositele Nobelovy ceny, který zde žil až do své smrti v roce 1946. Návštěvníkům byly zpřístupněny interiéry, v nichž si mimořádnou pozornost zasluhují nástěnné malby od M. Avenariusse.

Městské muzeum Dům Gerharta Hauptmanna

58-570 Jelenia Góra, ul. Michałowicka 32
Tel.: +48 75 553 286
www.dom-gerharta-hauptmanna.pl

20 Vodopád - wodospad rzeki Podgórnej v Przesiece – největší atrakcí horského střediska Przesieca. Voda tu padá ve třech kaskádách o výšce 10 metrů do malého skalního kaňonu. Vodopád můžete obdivovat z můstku, který je postaven kousek pod ním. Vodopád Podgórné, Pr-

zesieka má vstup volný.

21 Chojnik - zřícenina hradu tyčící se nad Sobieszowem (627 m n. m.). První zmínky pochází ze 13. stol. V roce 1675 jej zničil požár po zásahu bleskem. Od té doby je v rozvalinách, přesto představuje největší atrakci tohoto typu v regionu. Obranný strážný hrad nebyl nikdy dobyt a cesta k němu trvá pěšky půl hodiny. Vede mezi skalami

a nádherným bukovým porostem na svazích kopce. Z věže se rozprostírá krásný výhled na kotlinu Jeleniogórsku, na Krkonose a okolní horská pásma. V létě tu jsou organizovány rytířské turnaje.

Hrad Chojnik na hoře Chojnik
Tel.: +48 757 556 394

Otevírací doba:
út - ne I. - III.: 10.00 – 16.00, IV-VI.: 10.00 – 17.00, VII.-VIII.: 10.00-18.00, IX.-X.: 10.00 – 17.00, XI.: 10.00 – 16.00 hodin.

22 Vodopád Kamienczyka - největší vodopád na polské straně Krkonoš (27 metrů). Voda se tu řítí do úžiny mezi skalami vzdálenými od sebe pouze 3-5 metrů. Padá trojitou kaskádou až do 30 metrů hlubokého kaňonu. Kde vytváří malé jezírko. Do strže vede stezka, která je tvořena schody a kovovými plošinami. Nad vodopádem stojí Horská chata Kamienczyk.

Vodopád Kamienczyka
Tel.: +48 756 422 700

Otevírací doba: 9.00 -17.00 hodin.

23 Malý rybník - Maly Staw - leží na dně mohutného ledovcového kotle, který se zařezává do plochého vrcholku Równia pod Sněžka. Jezírko dosahuje hloubky sedmi metrů a rozprostírá se na ploše tři hektary. Na břehu jezírka byla postavena chata Samotnia.

24 Samotnia je označována za vůbec nejstarší boudu ve Slezsku. Patří bezpochybně k nejhezčím v Polsku. Leží uprostřed ledovcového karu, který má více než dvě stě metrů vysoké stěny nad ledovcovým jezerem Maly Staw. Již před čtyřmi sty lety nabízel ubytování pasákům koz, později se přidal chov pstruhů. První zvěsti o přístřešku strážce hlídajícího ryby v Malém Stawu před pytláky pocházejí z roku 1670. V roce 1861 byla upravena pro potřeby turistů. Současnou podobu získala Samotnia po přestavbě v roce 1934.

12 Slunečník – Slonecznik - kamenné seskupení ležící na Hranicním hřebeni na Cestě česko-polského přátelství. Charakteristickou skalku o výšce 12,5 metru můžete, díky její poloze na vrcholu Krkonoš, spatřit z téměř každého místa v Kotlině Jeleniogórske.

13 Park Miniatur architektonických klenotů Dolního Slezska naleznete vedle továrny na koberce v Kowarech. Je unikátním místem, v němž budete procházet mezi brilantně a umělecky vytvořenými modely, zmenšeninami skutečných paláců, vsazenými do uměle zbudované krajiny a přírodního prostředí. Stojí tu zmenšeniny např. meteorologické stanice na Sněžce, hradu Chojnik, kostelíka Wang, ale také kowarská a nově také vrchlabská radnice, resp. zámek. Budete si připadat jako Gulli-

ver v říši trpaslíků. Majitelem Parku miniatur je pan Marian Piasecki.

Park miniatur památek Dolního Slezska
58-530 Kowary, ul. Zamkowa 9
Tel.: +48 757 522 242
www.park-miniatur.com

Otevírací doba:
denně 9.00 – 18.00 hodin.

14 Kowarské staré město je vizitkou Kowar. Malebná pěší zóna s kamennými domy pochází z 18. a 19. století. V horní části se kla-

15 Jelenia Góra - Jelení Hora - (Poznámka: čtěte na jiném místě tohoto vydání.)
Muzeum Karkonoskie - Krkonošské muzeum

58-500 Jelenia Góra, ul. Matejki 28
Tel.: +48 757 523 465
www.muzeumkarkonoskie.pbox.pl
Otevírací doba:
út - pá 9.00 -15.30 hodin

16 Muzeum Przyrodnicze Karkonoskiego Parku Narodowego - Přírodovědné muzeum polského Krkonošského národního parku,

58-570 Jelenia Góra
ul. Chałubińskiego 23
Tel.: +48 757 553 348
www.kpn.mab.pl

Otevírací doba:
út - ne 10.00 -16.00 hodin

Julian Gozdowski

se narodil 22. 5. 1935 v Czortkowě nedaleko Tarnopole. Po válce se společně s rodiči usadil v Jelení Hoře, kde vystudoval pedagogické lyceum. Následně absolvoval Vysokou školu tělesné výchovy (Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego) ve Wrocławu se specializací na běžecké lyžování. Zprvu pracoval jako učitel na Střední škole uměleckých řemesel v Cieplících. O několik let později řídil odbor tělesné výchovy a sportu okresního a posléze vojvodského úřadu. Jako popularizátor sportu v Dolním Slezsku se rozhodl založit sportovní středisko, které mělo být vizitkou regionu, a iniciovat akci, která by byla navždy spjatá s místními horami. 11. dubna 1976 uspořádal první Bieg Piastów (v doslovném překladu Běh Piastovců), což byl první masový běh na lyžích v Polsku. Po jeho 2. ročníku odjel do Wałbrzychu, kde založil tamější hornický běh na lyžích – Bieg Gwarków. Ten se koná s přestávkami dodnes.

Počínaje IX. ročníkem Biegu Piastów je J. Gozdowski opět jeho vedoucím a zároveň předsedou sdružení Stowarzyszenie Bieg Piastów. Sdružení sídlilo nejdříve v Jelení Hoře, pak ve Szklarské Porębě. Posléze se stalo majitelem Polany Jakuszycké, kde

během mnoha let vznikla patřičná infrastruktura běžeckého střediska: zejména závodní tratě se světovou homologací FIS, vycházkové a turistické tratě v délce celkem 150 km, biatlonová střelnice a dvě provozní budovy se šatnami, místnostmi pro rozhodčí, časomírou a komentátorskou kabinou. Díky velké podpoře Evropské unie a Maršálkovského úřadu sdružení zakoupilo dvě rolby a sněžné skútry k přípravě tratí z prostředků programu Phare CBC. (Poznámka: čtěte i na jiném místě tohoto vydání).
Foto: Julian Gozdowski.

Jarosław Tereszkiwicz

horolezec, obyvatel Szklarské Poręby. V roce 2008 byl členem horolezecké expedice na nejvyšší vrchol Severní Ameriky Mount McKinley (6 194 m n. m.). Pro Jaroslawa Tereszkiwicze to byl čtvrtý dobytý vrchol tzv. Koruny Země – sedmi nejvyšších vrcholů kontinentů. Říká, že už mu zbyly jen tři. Dosažení jejich vrcholů záleží však na finančních možnostech. Mount McKinley má pověst nejstudenější hory světa – při teplotě 30°C pod nulou tu vane vítr o rychlosti více než 200 km/hod. Její zdolání je velmi těžké. Pouze 30 % horolezců, kteří se o výstup na vrchol pokusili, jej pokořili.

Foto: Jarosław Tereszkiwicz.

Egon Myśliwiec

o lyžování, zejména sjezdové a slalomové se začal zajímat v roce 1949. Projevoval v tomto směru obrovské schopnosti. Byl považován za nejlepšího závodníka alpských disciplín v Dolním Slezsku. Vrcholu sportovní kariéry dosáhl v letech 1955-60. Na mezinárodním závodě ve Špindlerově Mlýně v roce 1955 vyhrál slalom, obří slalom a trojkombinaci. Úspěšně se zúčastnil mezinárodních závodů v Zakopaném v roce 1956. V letech 1956-60 sedmkrát reprezentoval Polsko na mezinárodních závodech. V roce 1969 začal pracovat jako instruktor lyžařské sekce klubu Julia. Tuto práci spojoval s činností trenéra mládežnické národní reprezentace v alpských disciplínách.

Foto: Egon Myśliwiec.

EPIGRAM 2011

Letopočet 2011 lze zcela jistě (mimo jiná synonyma) nazvat Rokem Karla Havlíčka Borovského – „otce“ české politické žurnalistiky. Před 190 roky (31. října 1821) se narodil v Borově, 16. prosince uplyne 160 let od jeho deportace do Brixenu (1851) a také vzpomeneme 155. výročí Havlíčkovy úmrtí (29. července 1856) v Praze.

Pro Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina byla jeho životopisná data inspirací k vyhlášení autor-ské soutěže EPIGRAM 2011 určené tvůrcům schopným epigramem reagovat na jevy kolem sebe. Cílem je ve výročním Havlíčkově roce povzbudit tvorbu tohoto dosti opomíjené-

ho žánru.

Autorská soutěž EPIGRAM 2011 vyvrcholí vydáním sborníku porotou vybraných prací a jeho veřejným uvedením při setkání tvůrců ve 2. pol. r. 2011.

Další informace zájemci obdrží na e-mailu: Syndikat.vysocina@volny.cz

Karel Havlíček Borovský

www.vitkovicevrk.cz
www.skialdrov.cz

VÍTKOVICKÉ ÚDOLÍ - 3 AREÁLY

Tel.: +420 481 582 925, +420 481 582 730, E-mail: obec@vitkovicevrk.cz

OREA HOTELS Krkonose ★★★★★
Spindlerův Mlýn

www.orea.cz
info@orea.cz

OREA Hotel Horal ★★★★★

Tel.: + 420 499 433 351, E-mail: rezervace@horal.cz, www.horal.cz

OREA Hotel Arnika ★★★★★

Tel.: + 420 499 433 171-2, E-mail: hotel.arnika@orea.cz, www.arnika.cz

Novinka
Tipy na výlety

www.hotel-pension.cz

Ubytování v Čechách
a na Slovensku s

**10 %
slevou!**

HOTELY | PENSIONY | APARTMÁNY | CHATY A CHALUPY

RODINNÝ HOTEL V HARRACHOVĚ
s wellness centrem a krytým bazénem

WELLNESS HOTEL SVORNOST
Harrachov 496, 512 46 Harrachov
Tel.: +420 481 528 152-3, Fax: +420 481 528 144
E-mail: info@hotelsvornost.cz, www.hotelsvornost.cz

POHODLNÉ UBYTOVÁNÍ VE VRCHLABÍ
s parkováním v podzemní garáži

IT CENTRUM APARTMÁNY
Krkonoská 16, 543 01 Vrchlabí
Tel.: +420 499 453 400, Fax: +420 499 421 739
E-mail: info@itcentrum.cz, www.itcentrum.cz

STYLOVÝ HOTEL VE ŠPINDLEROVĚ MLÝNĚ
nekuřácký hotel s parkováním u objektu

HOTEL START
Bedřichov 17, 543 51 Špindlerův Mlýn
Tel.: +420 499 433 305, Fax: +420 499 433 176
E-mail: info@hotelstart.cz, www.hotelstart.cz

Krkonoše a Podkrkonoší byly, jsou a budou ... kolébkou vynikajících sportovců

Jaroslav Cardal

Narodil se 16. března 1919 v Mrklově. Je legendární postavou československého běžeckého sportu. Lyžovat začal v sedmi letech, v dorosteneckém věku vyrůstal bez odborné pomoci trenéra. V roce 1946 byl povolán do čs. reprezentace. V běhu na 50 km nebyl od svého prvního vítězství až do zakončení závodní činnosti v roce 1959 nikdy poražen. Titul mistra republiky v lyžařském maratónu držel 13 let. Na vrcholných světových soutěžích startoval třikrát na ZOH a dvakrát na MS. Závodil v období nejslavnějších běžců všech dob. V té době bylo pro Středoevropana obtížné proniknout do světové špičky. Zasloužilý mistr sportu Jaroslav Cardal skončil závodní činnost v roce 1959 a převzal správcovství lyžařského stadionu Sv. Petr ve Špindlerově Mlýně. Od roku 1979 byl v důchodu a žil v Jilemnici, kde v roce 2010 zemřel.

Foto: Jaroslav Cardal.

Eva Paulusová – Benešová

Narodila se 19. února 1937 v Jilemnici. Startovala na dvojích ZOH, třech MS, osmkrát vybojovala titul mistryně republiky. Závodila v letech 1955 až 1966. Lyžovat začala v pěti letech. V dorosteneckém věku trénovala bez odborného vedení. V roce 1955 byla povolána do národního reprezentačního družstva. Jejím prvním velkým úspěchem doma bylo vítězství v běhu na 5 km na MR v roce 1958 ve Špindlerově Mlýně, na mezinárodní půdě 2. místo v běhu na Mezinárodní zimní univerziádě 1960 v Chamonix. Na MS 1958 v Lahti přispěla k dobrému umístění čs. štafety na 5. místě. Největší sportovní výkon podala na MS 1966 v Oslo v běhu na 10 km. Od roku 1975 byla činná v mezinárodní oblasti. Byla členkou ženské běžecké komise FIS a technickou delegátkou FIS na mezinárodních závodech žen. Povoláním učitelka a trenérka v Jilemnici.

Foto: Eva Paulusová – Benešová.

Dalibor Motejlek

Narodil se 17. dubna 1942 ve Vysokém nad Jizerou. Byl jedním z předních skokanů ČSSR v 60. letech. Účastník ZOH v roce 1964, MS v letech 1962 a 1966, první československý světový rekordman, v roce 1964 vytvořil v Oberstdorfu skokem dlouhým 142 metrů neoficiální světový rekord. Skákat na lyžích začal ve čtyřech letech. V roce 1956 byl zařazen do juniorského reprezentačního družstva, 1958 do národního družstva ČSSR. O jeho sportovní růst pečoval trenér Zdeněk Remsa. 1964 na ZOH v Innsbrucku v závodě na velkém můstku byl po krásném 90,5 m dlouhém skoku v prvním kole na 8. místě, celkově skončil na 10. Jeho největším úspěchem bylo 3. místo v soutěži Intersportturné 1965. Po skončení závodní činnosti nastoupil do funkce trenéra skokanů v ASVD Dukla Liberec. Od roku 1982 byl vedoucím trenérem národního družstva. Od roku 1984 nositel titulu zasloužilý trenér.

Foto: Dalibor Motejlek.

Miloslav Sochor

Narodil se 8. ledna 1952 v Peci pod Sněžkou. Byl vedoucím čs. sjezdařem 70. let, reprezentoval na ZOH 1976 a na třech MS 1970, 1974, 1978, šestnáctinásobný mistr republiky. Na lyže se poprvé postavil ve čtyřech letech. Byl zařazen do Tréninkového střediska mládeže (TSM). Dostavily se úspěchy v dorosteneckých a juniorských soutěžích. V prvním ročníku Junior-kritéria 1970 zvítězil ve všech disciplínách. R. 1972 se stal trojnásobným mistrem republiky ve slalomu, v obřím slalomu a v kombinaci. Během osmi let 1972 – 1980 vybojoval titul mistra republiky 16 x, postupně ve všech disciplínách. Jeho největším úspěchem na mezinárodní scéně bylo 4. místo v kombinaci na MS 1974. V roce 1975 obsadil v celkové klasifikaci soutěže o EP 3. místo a po dvou vítězstvích v Caspoggio a v Mayerhofenu v obřím slalomu byl vyhodnocen vítězem v klasifikaci obřích slalomů. Když v roce 1980 zanechal závodní činnosti, nastoupil jako trenér do TSM v Peci pod Sněžkou, od r. 1984 vedl reprezentační družstvo juniorů.

Foto: Miloslav Sochor.

Květa Jeriová

narodila se 10. října 1956 v Jilemnici. V letech 1978 – 84 se zúčastnila tří MS a dvakrát startovala na ZOH. Od roku 1980 byla vedoucí závodnicí a hlavní oporou čs. reprezentačního družstva běžkyň. Během své šestileté závodní činnosti vybojovala devětkrát titul mistryně ČSSR a čtyři medaile na vrcholných světových soutěžích. Stříbrnou medaili ve štafetovém běhu na ZOH 1984 v Sarajevu, tři bronzové medaile: na ZOH 1980, a 1984 v běhu na 5 km a na MS 1982 v běhu na 10 km. Lyžování se začala aktivně věnovat ve 14 letech. V roce 1972 byla zařazena do juniorského družstva a o dva roky později do reprezentačního družstva ČSSR. Po prvních domácích úspěších brzy následovaly úspěchy na vrcholných světových soutěžích. Na ZOH 1980 v Lake Placid získala první olympijský kov – bronzovou medaili v běhu na 5 km. Byla jedinou medailí, kterou lyžaři z ZOH přivezli. V Oslo na MS 1982 pokračovala v cestě za úspěchy. Skvělým závěrem v běhu na 10 km se zařadila za 3. místo. Zasloužila mistryně sportu a nositelka státního vyznamenání Za vynikající práci v tělovýchově, zakončila závodní činnost v roce 1984. Pracovala jako metodička ve Středisku vrcholového sportu RH Praha.

Foto: Květa Jeriová.

Olga Charvátová

Narodila se 11. června 1962 ve Zlíně. Byla oporou národního družstva čs. sjezdařek na sklonku 70. let a na začátku 80. let. Vyrůstala v lyžařské rodině. Na lyžích stála ve třech letech. Velmi brzy si vybojovala místo v čs. juniorském sjezdařském družstvu. Její výkonnostní křivka pomalu, ale jistě stoupala. V letech 1980 – 82 zvítězila v závodech EP třikrát ve slalomu, čtyřikrát v obřím slalomu. V celkové klasifikaci EP se v roce 1980 zařadila na 2. místo. 1983 se stala akademickou mistryní ve sjezdu a v kombinaci v obřím slalomu druhá, r. 1985 vítězství zopakovala, v obřím slalomu byla třetí. V letech 1983 – 86 definitivně pronikla mezi světovou sjezdařskou elitu. Největším úspěchem její závodní kariéry byla bronzová medaile z ZOH 1984 v Sarajevu. Zasloužila mistryně sportu ukončila závodní kariéru v roce 1986. Dokončila studium na Fakultě tělesné výchovy UK v Praze. Nyní aktuálně působí v Krkonoších. Vede Sportovní akademii ve Špindlerově Mlýně.

Foto: Olga Charvátová.

Zimní olympijské hry v Sarajevu v roce 1984

patří k neúspěšnějším ročníkům v historii československého lyžařství. Květa Jeriová v běhu na 5 km, Pavel Ploc z Harrachova ve skoku na velkém můstku, Olga Charvátová ve sjezdu vybojovali bronzové medaile. Ve štafetovém závodě 4x5 km podaly Blanka Paulů z Vrchlabí, Dagmar Švubová, Gabriela Svobodová a Květa Jeriová vrcholný bojový výkon a získaly stříbrnou medaili.

Foto: Blanka Paulů.

Foto: Pavel Ploc.

Zdroj: z osobních podkladů sportovců a „Zlatá kniha lyžování“ Otty Kulhánka.

Karel Jarolínek

Královédvorský rodák a čestný občan města (1888 - 1970). Proslavil se nejen jako vynikající sportovec, ale i jako odborník na stavbu lyžařských můstků. Navrhl a řídil více než 400 lyžařských můstků. První vybudoval pod Zvičinou, ve Špindlerově Mlýně, Harrachově, Janských Lázních a na mnoha dalších místech. Můstek na Štrbském plesu byl nazván „Můstkem Jarolímkovým“. Byl všestranným sportovcem. V atletice závodil v běhu na 800 a 5000 metrů. V lyžařství startoval jako první z Čechů na světových lyžařských závodech v Norsku v roce 1914. Pětkrát se zúčastnil zimních olympijských her ve funkci vedoucího Československé výpravy. Vedl naše sportovce na devíti mistrovstvích světa. Byl členem Československého olympijského výboru. Věnoval se i vychovatelské činnosti.

Foto: Karel Jarolínek.

Josef Rakoncaj

vynikající horolezec, se narodil ve Dvoře Králové. Jeho celoživotní láskou jsou hory, o kterých sám píše. Jeho koníčkem je létání s ultra lehkými letouny. Má rád své rodinné zázemí. Odjakživa ho přitahovaly velehory: Důvěrně zná Kavkaz, Pamír, Andy, Alpy, v Himalájích r. 1983 uskutečnil prvovýstup jižní stěnou na Lhoce Šar (8.383 m), r. 1986 na Broad Peak (8.047 m) a na K-2, kterou jako jediný horolezec na světě zdolal ze severu i z jihu. R. 1989 zdolal vrchol Manaslu (8.156 m). Je jedním z nejúspěšnějších v historii čs. horolezectví. S M. Japonským napsal knihu „Tulákem ve větru Himaláje“ (r. 1990).

Foto: Josef Rakoncaj.

Krkonoše mají i v současné době řadu výrazných osobností sportovního světa, které rozdávají svá esa ve formě vynikajících výkonů na tuzemské i zahraniční scéně. Seznámíme vás s nimi v některém z dalších vydání Krkonošské sezony.

TIP

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM MAPOVÝM ZNAKŮM

MĚŘÍTKO 1:100 000
0 1 2 3 4 km
1 cm = 1000 m
PLAN 58-500 Jelenia Góra, ul. Słowackiego 14, Tel./fax: 75 75 260 77
e-mail: plan@plan.jgona.pl, www.plan.jgona.pl

Vybrali jsme pro vás... Přečetli jsme za vás...

Literatura faktu: Zkáza černé eskadry

Baví vás literatura věnovaná objevování svědectví? Pokud ano, vybrali jsme pro vás úryvek z knihy **Zkáza černé eskadry**, autora Stanislava Bártla, vydané v květnu roku 1968, v nakladatelství Magnet. Vydáme se na vrcholy Krkonos, na Zlaté návrší, které bylo během 2. světové války zahaleno tajemstvím.

Poměrně málo se ví, že daleko na severu, za Polárním kruhem, se v letech 1941 – 1945 odehrávaly urputné boje, které svou dramatickostí předstihují i leckteré bitvy a bojové operace 2. světové války, známé z bohaté válečné literatury. Severním ledovým mořem proplouvaly do sovětského Murmansk na Kolksém poloostrově spojenecké konvoje s nákladem zbraní a potravin, které, zejména v prvních fázích války, měly pro tehdejší SSSR nesmírnou cenu. Proto také nacisté vynaložili nemálo úsilí i válečné lodi, aby jejich křižníky a ponorky zabránily spojeneckým konvojům dosáhnout cíle. Bitva o Severní cestu trvala bezmála do konce války. Autor čerpal ze své osobní bohaté polárnícké zkušenosti. Mnohá významná místa sám procestoval.

Stopy vedou i do Krkonos

Bylo to však trochu podivné, že Němci dobrovolně vyklidili pole, právě dobyté nasazením tak velkých sil. Potřebovali přece meteorologické zprávy z Arktidy právě tak naléhavě jako Britové či Sověti. Proč tedy odtáhli z Isfjordu v Norsku? Nezanedali tam své lidi, svou stanici? Pravděpo-

Netušili, že to vysvětlení je pouze částečné. Nevěděli, že Němci svou meteorologickou stanici na Špicberkách už mají, a nepotřebují tedy zřizovat další na tak známém a ohroženém místě jako jsou břehy Isfjordu. Němečtí meteorologové pracovali na Špicberkách tajně od léta 1941. Svou první stanici ukryli v hloubi odlehlého Liliehookfjordu, v severní části Západního ostrova. Jejich činnost byla připravena a maskována tak dokonale, že se o ní Britové a Norové dověděli v podstatě až po válce. Mnohé zůstalo ještě dlouho nejasné.

Chceme-li jít po stopách tajemství těchto skrytých oddílů meteorologické války v Arktidě, musíme nejprve navštívit jisté místo v Krkonosích. Neboť tam byl počátek...

„Je nádherný sluneční den, když námahavě stoupáte zavátou stezkou z Horních Míseček vzhůru k Vrbatově boudě. Vzduch voní jehličím a sněhem, a ještě něčím vzdálenějším. Snad norským mořem nebo laponskou tundrou či islandským ledovcem... Nahoře, kolem Vrbatovky a Jestřábích bud, leží skoro tři metry tlustý koberec sněhu. Trčí z něho jenom vršky jehličnanů a orientační tyče. Ostrý vítr se dobývá pod větrovku, zatímco prudké slunce ožehuje obličej. Temná, hluboce modrá obloha je jako vymetená, jen lehký bílý závoj vylézající přes hřebeny od severovýchodu ohlašuje, že počasí dlouho nevydrží. Brzo to nad Krkonosem a Kotlem zařící a hřebeny nahoře i Ko-

dobně proto, že si uvědomili převahu britských sil v této oblasti a tudíž nemožnost udržet proti nim po delší dobu pozice v Isfjordu. Toto vysvětlení se zdálo Angličanům i Norům celkem přijatelné.

telní jámy dole zmizí v šedavé, neprůhledné fujavici. Ne, dr. Herdemerten nevybral špatně. Tady to opravdu – alespoň v zimě – dost připomíná Arktidu... Dr. Kurt Herdemerten vedl roku 1938

německou přírodovědnou expedici do západního Grónska. Jejím patronem byl sám Hermann Göring. Tlustý maršál, souzený o osm let později v Norimberku jako válečný zločinec č.1, okázale vystupoval jako velký mecenáš vědy. Zřídil zvláštní nadaci a pod jeho patronací se uskutečnily expedice do Arktidy, Antarktidy a jiné výzkumy.

Chtěl najít místo, které by se svým rázem co nejvíc podobalo polárním krajům. Kupodivu ho neuspokojily ani rakouské Alpy. Teprve v Krkonosích, obsazených v březnu 1939 hitlerovskou armádou, našel, co hledal. Jestřábí boudy dostaly název „Polare versuchsstation Goldhone“ - Polární výzkumná stanice Zlaté návrší.“

Tajemství Zlatého návrší

V Krkonosích se objevili polární

matizací lidí ze střední Evropy – pro Arktidu.

Jen několik málo lidí vědělo, kam přesně a do kterých míst mají tito lidé namířeno. Prozrazení mohlo znamenat jejich zkázu. A tak přicházeli a odcházeli a závoj utajení stále zahaloval Zlaté návrší.

Až do jednoho květnového dne roku 1945, kdy na Krkonos vyjel obrněný vůz s malým oddílem československých vojáků vedeným důstojníkem Janem Honcům, jinak učitelem z nedalekých Vítkovic. Vojáci vnikli

to zaujalo a nakonec na Zlaté návrší přesídlil.

Po Květnové revoluci předal stanici českému důstojníkovi. Byl zatčen, postaven před mimořádný lidový soud a obviněn ze zločinu napomáhání nepříteli v době zvýšeného ohrožení republiky. Hájl se, že nikdy žádnému Čechovi neuškodil, nikoho nezabil, nebyl na frontě a nepomáhal válečnému úsilí hitlerovského Německa. Že se pouze zúčastnil v německé uniformě vědeckých výzkumů. Byl odsouzen na rok do vězení.“

„Odhalení tajemství Zlatého návrší zapadlo v rozruchu převratných revolučních měsíců. Nejzajímavější dokumenty této významné a přece málo známé kapitoly 2. světové války zůstávaly po léta ležet v zásuvkách mezi rodinnými doklady, v muzejních depozitářích... Zažloutlé, hustě popsané stránky polárních deníků Antonína Pohořalého, plánky, všelijak pokařkané a poškrábané fotografie, na kterých je vidět, že byly většinou vyvolávány někde v koutě přeplněné chaty nad zamrzlým fjordem... Dokumenty dramatických příběhů, tragédie lidí, kteří, ať uvědoměle či ne, ať sami dobří nebo špatní, dobře sloužili tam někde na konci světa špatné věci.“

Fotografie z archivu Správy KRNP.

Jestřábí boudy

Je původně pět starých vojenských objektů pod hřebenem Krkonos, v západní části Krkonos, v blízkém sousedství Dvoraček postavených v letech 1936 - 38 v souvislosti s budováním pohraničního opevnění. V roce 1938 byly využity jako experimentální polární stanice badatelů Herdemertena a Knöspela, kteří zde úspěšně aklimatizovali některé druhy severských živočichů, především vzácného bílého sokola stěhovavého. Od roku 1940 výcvikové středisko speciálních jednotek německé armády, určených k invazi v severní Evropě. Objekty později sloužily jako turistické ubytovny. Dvě z nich potkal osud mezi krkonoskými boudami nikterak neobvyklý. Jedna vyhořela roku 1955, druhá roku 1970. Další zanikly v 80. letech minulého století.

sokolí. Sloužili ke studiu aklimatizace polární zvěře ve střední Evropě. Ale netrvalo to dlouho a Station Goldhone začala pracovat na aklimatizaci poněkud jiného druhu. Přicházejí sem muži ve vojenských uniformách. Zůstávali ve stanici od podzimu do jara a potom náhle zmizeli neznámo kam. Na podzim přicházeli zase noví a všechno se opakovalo.

I když se stanice stala vojenským objektem, vyhlížela dost civilně a nenápadně. Za celou válku nad ní ani jednou nezaválal prapor s hákovým křížem. Jediné, co mohlo upoutat pozornost náhodného turistu, byly stany postavené na sněhu i s příslušným tábornickým vybavením, muži ležící venku ve spacích pytlích nebo cvičící dlouhé pochody na lyžích, později i se saněmi taženými chundelatými psy.

To už byl vedoucím stanice dr. Hans Knoespel, který působil v Herdemertově expedici jako ornitolog. Místo aklimatizace arktických ptáků pro střední Evropu se nyní zabýval akli-

do Jestřábích bud, ale našli tam už jenom tři neozbrojené muže v německých uniformách. Jeden z nich podal příchozím hlášení poněkud zájímavou, ale jinak celkem dobrou češtinou.

Ve vojenských dokumentech byl veden pod jménem Anton Pohoschaly. Ve skutečnosti se jmenoval Antonín Pohořalý a pocházel rovněž z Vítkovic.

Jeho osud byl spletitý. Byl nejmladším ze šesti dětí místního cestáře. Vyučil se řezníkem, ale pracoval většinou jako otec – na silnicích, hlavně na stavbě nové silnice vedoucí na Krkonos. Dotáhl to až na okresního cestáře. Přišla však německá okupace českého pohraničí. Pohořalý nechtěl opustit svůj domov a odejít do vnitrozemí jako většina Čechů. Měl také za ženu Němku. A tak zůstal sám. Stal se, jako Čech – opět pomocným cestářem. Na silnici ke Zlatému návrší. Tam, se také seznámil s dr. Knoesplem. Pomáhal mu s různými pracemi na stanici, velmi ho

Benecko

místo, kam se budete rádi vracet

www.benecko.info

Černý Důl

navštivte nové...

MUZEUM PODZEMÍ KRKONOS

... v Černém Dole

OTEVŘENO STŘEDA AŽ SOBOTA 13:00 - 16:30h
muzeum naleznete v budově infocentra

www.cernydul.cz

„Charakterizovat Krkonose jenom údaji o nadmořské výšce hor a nepřipomenout, co před desetiletími zdejší lid nabídl vandrovnímu nebo zbloudilému turistovi, by bylo informací neúplnou. Vždyť tradice místní kuchyně vyniká jak uměleckou tvorbou tak i obsahem, i když v mnoha horských chalupách šlo několikrát do týdne o „koroptve střílené motykou“ - brambory na loupáčku, šťouchané s cibulkou nebo další nepřeborné množství úprav. Strava prostá, ale pestrá a chutná.“

Makové peciválky se sirobem

1 kg polohrubé mouky, 200 g cukru, 200 g másla, 1 vanilkový cukr, 50 g kvasnic, trocha mléka, sůl. Náplň: maková. Perník na strouhání, staročeský sirob (můžeme použít i pampeliškový med).

Uděláme kvásek a zaděláme tužší těsto. Děláme bochánky s náplní máku o velikosti menších koblih, které upečeme. Třetí až čtvrtý den bochánky dáme na pařák, napaříme a narovnáme do mísy. Zasypeme strouhaným perníkem. Rozehřejeme máslo s několika lžícemi sirobu nebo pampeliškového medu až se s tukem spojí. Peciválky v míse zalijeme. Jsou výborné, velice chutné a velmi syté. Tento recept se připravoval na štedrovečerní stůl jako dezert. Pochází z okolí Nového Bydžova a Jičínska. Nejvíce je hospodyně připravovaly po 1. světové válce. Staročeský sirob se vaří z cukrové řepy, kterou očistíme, nakrájíme na kolečka a vyvaříme. Slijeme a necháme na kamnech odpařit vodu až zbude černá hmota hustá jak med.

Specialitky z Polska

Žur, žurek [žur, žurek] tradiční polská polévka

Můžeme ji přirovnat ke krkonošskému kyselu. Její základ tvoří chlebový kvásek, který se ale liší od prodávaného v českých obchodech.

Zelenina na vývar (2 mrkve, 1 petržel, kousek celeru, kousek póruku, 4 kuličky černého pepře, kostka masoxu, sůl), 30 dkg uzeného bůčku, majoránka, česnek, vejce, kvásek (máte-li možnost požádejte v polském obchodě o žurek – prodají vám rozvodněný kvásek v láhvi – „w butelce“).

Postup: cca 1,5 hodiny vaříme vývar ze zeleniny, masoxu a bůčku. Tekutinu scedíme a přidáme 0,5 l rozvodněného kvásku (polévka má být kyselá, ale řídká). Bůček nakrájíme a vložíme do polévky. Přidáme dvě špetky majoránky, dva rozdrčené stroužky česneku, osolíme podle chuti, chvíli povaříme. Vajíčka uvaříme natvrdo, oloupeme a rozkrojíme napůl. Do každého talíře vložíme dvě půlky vajíčka, dvě brambory uvařené ve zvláštním hrnci a zalijeme polévkou.

Kvásek si můžete připravit sami. Uvaříme 1,5 l vody a necháme trochu vychladnout. 20 dkg žitné mouky dobře rozmícháme v kameninovém hrnci s troškou vody (nádobu předtím pořádně vypaříme), přidáme zbytek vody a nakrájený stroužek česneku. Hrnec překryjeme gázou. V teplém místě necháme zrát cca 5 dnů. Hotový kvásek by měl krásně vonět – pokud zapáchá, raději začnete s přípravou znovu od začátku.

BIGOS – zelná pochoutka k pečivu

60 dkg kysaného zelí, 20 dkg čerstvého zelí, 15 dkg uzeného bůčku, 0,5 dkg sušených hub, 25 dkg vepřového masa, 25 dkg hovězího masa, 30 dkg klobásy (např. kabanos), pepř, 3 bobkové listy, 4 zrnka nového koření, tuk na smažení

Kysané zelí nakrájíme, zalijeme trochou horké vody, přidáme bůček (vcelku) a necháme vařit zhruba hodinu, až zelí změkne. Bůček vyjmeme, nakrájíme na kostky a vložíme zpátky. Čerstvé zelí omyjeme, nakrájíme a přidáme k vařícímu se bigosu, přidáme i sušené houby, bobkový list, nové koření, špetku pepře a klobásu. Maso nakrájíme na kostičky, osmažíme a přidáme do hrnce. Opravdový bigos by se měl vařit tři dny, avšak ne nepřetržitě, ale takto: povařit, vypnout sporák a nechat vychladnout, pak zase povařit. Můžeme jej ale jíst už první den a je stejně dobrý. Uvedená množství zelí, masa apod. jsou jen orientační. Čerstvé zelí nemusíte dávat vůbec, přidává se proto, aby pokrm nebyl příliš kyselý. Základem je kysané zelí, sušené houby a klobása – platí pravidlo, že čím více druhů masa a klobásy, tím je bigos lepší. V chudších domácnostech se ale dělal i téměř bezmasý.

Vysocké zelí

je krkonošská krajová specialita, totiž vinně kysaná odrůda horského červeného zelí, pěstovaného pouze na Vysocku. Vysocké nad Jizerou by se s ním mohlo směle přidat do společnosti Znojma, Plzně, Lomnice nad Popelkou, Champagne, Cognacu a jiných míst původu okurek, piva, sucharů, sektu, vinného destilátu a dalších dobrot...

Vysocké zelí je pro někoho neznámá plodina, pro jiného denní chleba. Pro jednoho pár hlaviček na zahrádce, pro druhého mnohametráková sklizeň. A konečně: pro zákazníky láhev nenapodobitelného kyselého červeného zelí, pro horské rolníky dvakrát do roka pěkná dřina.

K podzimnímu pohledu na Sklenářice, Paseky nad Jizerou, Horní Tříč a Roprachtice patří proužky políček se zelím, kterému tam říkají hlavatka. Jejich fialová až modrá barva je mezi zelení luk a hnědí okolních polí nepřehlédnutelná. O pěstování zelí jako jedné ze zdejších základních potravin existují doklady ze 17. století. Bylo tu dříve než brambory. A čím je zvláštní, jedinečné? Na poli nejsou vlastnosti odlišné od obyčejného červeného zelí tak patrné. Ale po odstranění krycích listů vynikne špičatý tvar hlávky. Vysocké zelí má být jemnější, křehčí, ale hlávka přitom musí být tvrdá, kompaktní, bez velkých vzduchových mezer mezi listy.

Potřebujeme: 30 g cukru, 1 lžice octa, 1 ks středně velké vysocké červené zelí, 1 ks cibule, 40 g másla, 3 ks jablek, podle chuti sůl, kmín.

Postup přípravy: Jemně nakrájené (nakrouhané) zelí dáme do kastrolku, přidáme oloupaná, na kostičky nakrájená jablka, zalijeme vodou, přidáme nadrobno nasekanou cibuli, sůl, kmín a cukr. Dusíme pod pokličkou tak dlouho, až zelí změkne a voda se vypaří. Zelí ochutíme máslem a octem a chvíli ještě dusíme. Vysocké zelí podáváme například s domácí sekanou a bramborem.

Gastrospeciality z Podkrkonoší – Podzvičinska

Miletínské modlitbičky

180 g medu, 100 g cukru, 50 g másla (sádla), 2 žloutky, 400 g hladké mouky, nejlépe žitné, 150 g polohrubé pšeničné mouky, 10 g amonia, 4 lžice vody, 3 lžice rumu, koření.

V míse umícháme rozehrátý med, tuk s cukrem, žloutky, tlučený hřebíček, skořici, nové koření, strouhanou citrónovou kůru, po lžících přidáme tekutinu spolu s obojí moukou, do které předem zamícháme amonium. Těsto dobře vypracujeme

v nepříliš tuhé a necháme odpočinout. Poté těsto stejnoměrně rozválíme a vykrajujeme stejné tvary. Každý druhý potřeme vejcem, ozdobíme oloupanou mandlí a pečeme v mírné troubě. Obdélníčky slepujeme nádivkou tak, aby ozdobený byl nahoře. Nádivka: strouhaný perník zvlhčíme rumem, přidáme med, skořici, citrónovou kůru, vše v teple rozmícháme. Nakonec strouhané ořechy, rozinky, jemně krájené kandované ovoce.

Podkrkonošské bramborové placky

400 g hrubé mouky, 1 kg brambor, sůl, tuk na smažení.

Brambory uvaříme ve slupce a necháme vychladnout. Nastrouháme je a zpracováváme se solí a moukou, až vznikne tuhé těsto. Vyválíme z něj placky. Podkrkonošské placky pečeme po obou stranách na vymazaném plechu v troubě nebo na plotně. Dle chuti můžeme do těsta přidat česnek nebo bylinky.

Hořické amprecle

30 dkg polohrubé mouky, 15 dkg hrubé mouky, 12 dkg másla, 20 g Amonia přimícháme do mouky, 2 vejce, citrónovou kůru, mléko dle potřeby.

Cukr, tuk a vejce utřeme, pak uhněteme tuhé těsto a dáme vychladnout do ledničky. Těsto rozdělíme na malé kousky a vypracujeme do kuličky. Z ní vyválíme váleček a stočíme amprecli. Zmáčkne uprostřed a na obou koncích položíme na papír a dáme do chladna ztuhnout. Pak je obrátíme, rozválíme do šířky, pomáslujeme vejcem a namočíme v přírodním cukru. Pečeme v troubě zhruba při 180° C.

Městský Dům

Penzion - restaurace
Nám. Svornosti 497
542 24 Svobeda nad Úpou
Tel./Fax: +420 499 871 319
E-mail: hedvicak@mestanskydum.cz

www.md.euweb.cz

POTRAVINY EDEN

LEBENSMITTEL FOOD

ŠPINDLERŮV MLÝN č.p. 121
tel./fax: 499 523 447

EDEN
ŠPINDLERŮV MLÝN
CENTRUM
BUS

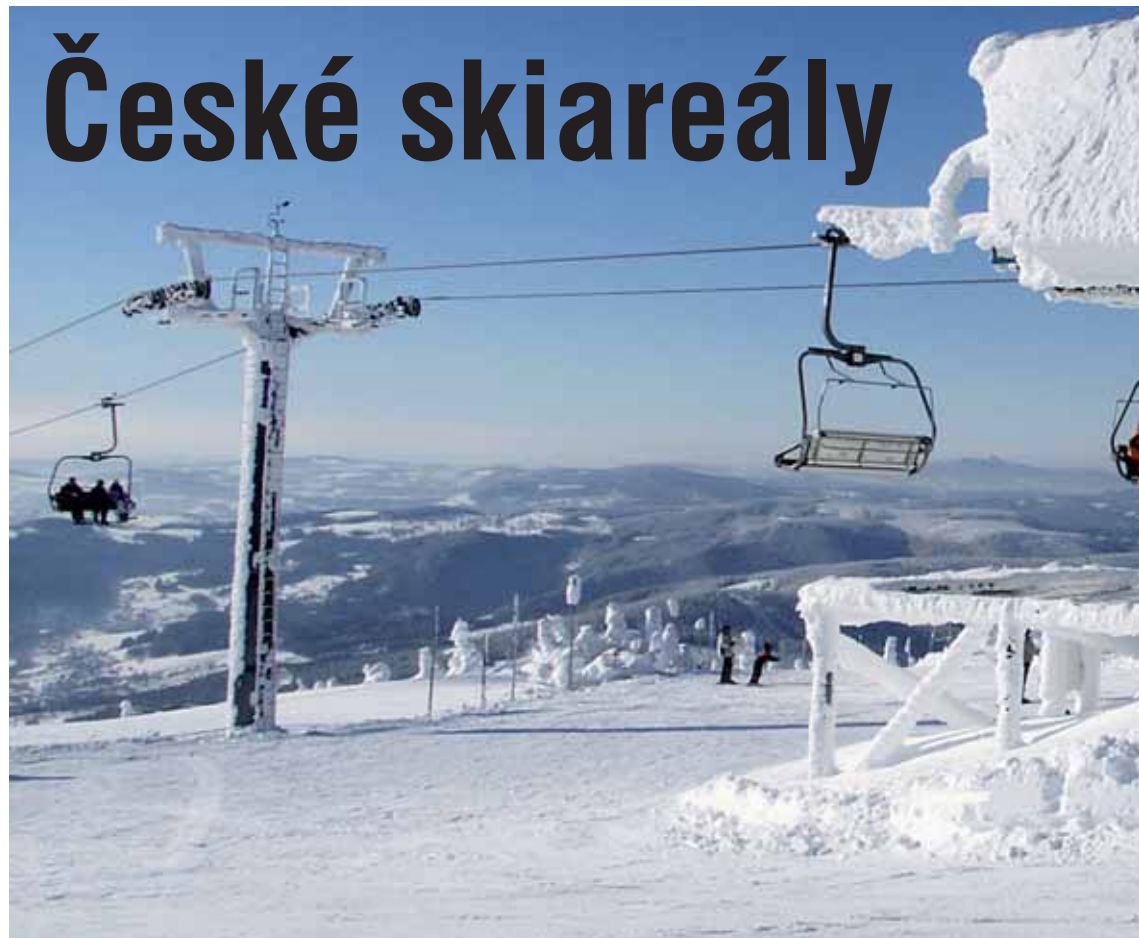

Harrachov

Sportovní areál Harrachov a.s.
 512 46 Harrachov
 Tel.: +420 481 529 353
 Fax: +420 481 529 320
 E-mail: areal@harrachov.cz
www.skiareal.com

Nadmořská výška: **650-1020 m**
 Počet lanovek/vleků: **3/6**
 Sjezdové tratě: **7.3 km**
 Běžecské tratě: **108 km**
 Převážná kapacita: **6050 os./hod.**
 Zasněžování: **6.75 km (92.5%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■ ■

TIP

Harrachov
10. – 12. 12. 2010
Světový pohár ve skocích na lyžích
7. – 9. 1. 2011
Světový pohár v letech na lyžích
www.harrachov.cz

Lyžařský areál
Paseky nad Jizerou
 Paseky nad Jizerou
 Tel.: +420 481 523 589
 E-mail: obec@paseky.cz
www.paseky.cz

Nadmořská výška: **620-860 m**
 Počet lanovek/vleků: **0/5**
 Sjezdové tratě: **10 km**
 Běžecské tratě: **29 km**
 Převážná kapacita: **4 626 os./hod.**
 Zasněžování: **5 km (50%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■

SKIAREÁL Špindlerův Mlýn a.s.
 543 51 Špindlerův Mlýn
 Tel.: +420 499 467 102
 Fax: +420 499 433 246
 skiareal@skiareal.cz
www.skiareal.cz

Nadmořská výška: **715-1310 m**
 Počet lanovek/vleků: **5/11**
 Sjezdové tratě: **25 km**
 Běžecské tratě: **85 km**
 Převážná kapacita: **20000 os./hod.**
 Zasněžování: **24 km (96%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Rokytnice nad Jizerou

Spartak Rokytnice a.s.
 Horní Rokytnice 702
 512 45 Rokytnice nad Jizerou
 Tel.: +420 481 522 380
 Fax: +420 481 522 103
 E-mail: info@skiareal-rokytnice.cz
www.skiareal-rokytnice.cz

Nadmořská výška: **630-1312 m**
 Počet lanovek/vleků: **2/24**
 Sjezdové tratě: **23 km**
 Běžecské tratě: **60.2 km**
 Převážná kapacita: **15895 os./hod.**
 Zasněžování: **13.3 km (57.8%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Špindlerův Mlýn
11. - 12. 3. 2011
Světový pohár žen v alpském lyžování
www.skiareal.cz

Areál HOMOLE
 512 42 Poniklá, Poniklá 65
 Tel.: +420 481 585 133
 Fax: +420 481 585 133
 E-mail: obec@ponikla.cz
www.ponikla.cz

Nadmořská výška: **490 m**
 Počet lanovek/vleků: **0/1**
 Sjezdové tratě: **2.2 km**
 Běžecské tratě: **18 km**
 Převážná kapacita: **1000 os./hod.**
 Zasněžování: **1 km (45.5%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■

Vítkovice v Krkonoších

Skiareál ALDROV
Vítkovice v Krkonoších
 512 38 Vítkovice v Krkonoších
 Tel.: +420 481 582 925
 Fax: +420 481 382 539
 obec@vitkovicevkrk.cz
www.skialdrov.cz

Nadmořská výška: **733-765 m**
 Počet lanovek/vleků: **1/6**
 Sjezdové tratě: **5.4 km**
 Běžecské tratě: **14 km**
 Převážná kapacita: **6800 os./hod.**
 Zasněžování: **4.2 km (77.8%)**
 Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Janské Lázně

Janské Lázně MEGA PLUS s.r.o.
542 25 Janské Lázně, č.p. 265
Tel.: +420 499 875 186
Fax: +420 499 875 162
E-mail: megaplust@megaplust.cz
www.cerna-hora.cz

Nadmořská výška: **600-1260 m**
Počet lanovek/vleků: **2/12**
Sjezdové tratě: **11.3 km**
Běžecské tratě: **55 km**
Převážná kapacita: **13245 os./hod.**
Zasněžování: **9.5 km (84.1%)**
Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Pec pod Sněžkou

SKI PEC a.s.
542 21 Pec pod Sněžkou
Zahrádky 257
Tel.: +420 499 736 375
Fax: +420 499 736 398
E-mail: info@skipec.com
www.skipec.com

Nadmořská výška: **830-1215 m**
Počet lanovek/vleků: **1/9**
Sjezdové tratě: **11.7 km**
Běžecské tratě: **17 km**
Převážná kapacita: **9620 os./hod.**
Zasněžování: **6.8 km (58.1%)**
Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Benecko

SKIAREÁL Benecko
512 37 Benecko
Tel.: +420 481 582 606
Fax: +420 481 582 606
E-mail: podatelna@obecbenecko.cz
www.skiareal-benecko.cz

Nadmořská výška: **610-970 m**
Počet lanovek/vleků: **1/12**
Sjezdové tratě: **3.3 km**
Běžecské tratě: **43 km**
Převážná kapacita: **8300 os./hod.**
Zasněžování: **2.15 km (65.2%)**
Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Malá Úpa

SKI AREÁL MALÁ ÚPA MEGA centrum s.r.o.
155 00 Praha 5, Nábřeží 87
Tel.: +420 499 891 010
Fax: +420 499 875 162
E-mail: info@skimu.cz
www.skimu.cz

Nadmořská výška: **850-1100 m**
Počet lanovek/vleků: **0/9**
Sjezdové tratě: **3.6 km**
Běžecské tratě: **14 km**
Převážná kapacita: **5770 os./hod.**
Zasněžování: **3.17 km (88.1%)**
Obtížnost tratí: ■ ■

Skiareál Strážné
543 52 Strážné 129
Tel.: +420 499 434 174
Fax: +420 499 434 174
E-mail: technik@strazne.eu
www.strazne.eu

Nadmořská výška: **800 m**
Počet lanovek/vleků: **0/4**
Sjezdové tratě: **1.9 km**
Běžecské tratě: **40.3 km**
Převážná kapacita: **3500 os./hod.**
Zasněžování: **0.8 km (42.1%)**
Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Strážné

SKIPARK Mladé Buky
DIKRAM s.r.o.
541 01 Trutnov, Horská 35
Tel.: +420 773 663 930
Fax: +420 499 814 560
E-mail: info@skipark-mladebuky.cz
www.skipark-mladebuky.cz

Nadmořská výška: **550-670 m**
Počet lanovek/vleků: **1/8**
Sjezdové tratě: **5.1 km**
Běžecské tratě: **5 km**
Převážná kapacita: **7700 os./hod.**
Zasněžování: **4.7 km (92.2%)**
Obtížnost tratí: ■ ■

Mladé Buky

Vrchlabí

SKI AREÁL VRCHLABÍ KNĚŽICKÝ VRCH
543 02 Vrchlabí 4
Stavídlův vrch 504
Tel.: +420 602 401 306
E-mail: info@skiareal-vrchlabi.cz
www.skiareal-vrchlabi.cz

Nadmořská výška: **550 - 710 m**
Počet lanovek/vleků: **1/3**
Sjezdové tratě: **7.9 km**
Běžecské tratě: **50 km**
Převážná kapacita: **4600 os./hod.**
Zasněžování: **7 km (88.6%)**
Obtížnost tratí: ■ ■

Nejužívanější a nejžádanější zdroj informací
Panoramatické a webové kamery

• Stránky jsou propojeny s prezentací jednotlivých lyžařských areálů a horských středisek.
• Informační a rezervační systém o ubytování, vybavenost regionu a kalendář akcí

Pořad PANORAMA - v ranních hodinách na TV ČT 2:
Po-Pá 8:30-9:10
So-Ne 7:50-8:30
Teletext ČT: strana 190

www.holidayinfo.cz

ČERNÝ DŮL, MEGA PLUS s.r.o.
542 25 Janské Lázně
Černohorská 265
Tel.: +420 499 875 152
Fax: +420 499 875 162
E-mail: megaplust@megaplust.cz
www.cerna-hora.cz

Nadmořská výška: **620-865 m**
Počet lanovek/vleků: **2/7**
Sjezdové tratě: **6.5 km**
Běžecské tratě: **10 km**
Převážná kapacita: **9325 os./hod.**
Zasněžování: **4.5 km (69.2%)**
Obtížnost tratí: ■ ■

Černý Důl

Žacléř

Žacléř - Prkenný Důl Arrakis s.r.o.
542 01 Žacléř, Revoluční 264
Tel.: +420 499 776 555
Fax: +420 499 776 555
E-mail: arrakis@tiscali.cz
www.arrakis-zacler.com

Nadmořská výška: **570-830 m**
Počet lanovek/vleků: **0/4**
Sjezdové tratě: **5.1 km**
Běžecské tratě: **28.8 km**
Převážná kapacita: **3000 os./hod.**
Zasněžování: **4.08 km (80%)**
Obtížnost tratí: ■ ■ ■

Disciplína a pevná vůle, dřina a stovky kilometrů v nohách

Vasův běh – tzv. Vasaloppet je dálkový běh ve Švédsku na trati dlouhé 85,6 km. Je nejznámějším z deseti běhů Světové a Evropské běžecké ligy. Byl založen v roce 1922 na památku Gustava I. Eriksona, který v 16. století – tedy dnešní závodní cestou, přesněji na Nový rok 1522, běžel tuto trať - z vesnice Salen do vesnice Mora u jezera Siljan, když prchal před okupujícími Dány. V čele bojujících partyzánských oddílů se postavil proti nadvládě dánského krále Kristiana II., dobyl rozhodující tvrz a Dány porazil. Šlechtic Gustav Erikson Vasa se stal v roce 1523 švédským králem Gustavem I. Eriksonem.

Legendární Vasův běh založil tradici dálkových běhů. Je zařazen do seriálu FIS Marathon Cup. V jeho prvním ročníku startovalo 119 běžců. V posledních letech se účastní přes patnáct tisíc běžkařů.

V Evropě se běhají tak zvané Euroloppet a Worldloppet, které jsou rozšířeny ještě o běhy v zámoří (v Kanadě, USA, Japonsku a také Austrálii). Až do roku 1983 se všechny běhaly klasickou technikou s hromadným startem. V roce 1983 se začal poprvé běhat Engadin maraton Sitonenovým krokem, tzn. s jednou lyží odpíchnutou vně stopy. Později po roce 1983 se některé začaly jezdit volnou technikou a dnes jich je většina.

Loppety, které se běhají volnou technikou, jediné slavný Vasův běh je klasickým stylem, mají starty ve vlnách (10 – 15 minut). V případě Vasova běhu se pro velký zájem Severanů a pro ty řekněme „slabší“ lyžaře jezdí den před první nedělí v březnu obdoba Vasova běhu na poněkud kratší trati. Řekneme-li na severu slabší lyžař – myslíme tím na naše podmínky pěkného borce. O víkendech jsou to totiž celé rodiny, které se tam prohánějí v perfektních stopách na běžkách. Prostě tam na lyžích jezdí celý sever.

A co to znamená pro našince? Předně je ve velké nevýhodě vzhledem k zcela jiným sněhovým a klimatickým podmínkám. Ale konečně i k množství tréninkových možností v upravených stopách. Kdo loppety jezdí? První vlna, tak zvaná super vlna, ve které je 150 - 200 lyžařů, jsou to držitelé výkonnostních tříd, bývalí reprezentanti různých zemí, prostě třída.

Další vlny jsou lyžaři, kteří si místo ve vlně vybojovali v ročníku předeslém. Ve většině loppetů platí umístění pouze dva roky. Další lyžaři jsou sportovci (veslaři, plavci, cyklisté, horolezci,...) ti berou tyto závody jako přípravu na své závodní období. Poslední vlny mají také své borce. Ti jezdí loppety jenom někdy, protože to mají doma anebo za humny. A v neposlední řadě to jsou také dědkové, kteří jsou na startu rok co rok a ročníků absolvovali několik desítek. A tak se tyto skupiny během závodů přelévají, slabší odpadají, silnější ze zadních vln jdou dopředu. Střídají stopy, kde je trochu volno, ... tak místo po místě potom na konci znamená třeba jenom osobní úspěch, který hřeje u srdce. Pokud jde sportovci o umístění, je nutno se loppety naučit jezdit. K tomu patří neodmyslitelně celoroční příprava. V létě běhy v terénu, silniční cyklistika, jízda na horském kole, v zimě pak první sních a hlítat kilometry. Organismus je třeba zatěžovat delším během

například po hřebenech Krkonoš.

Před více než třiceti lety, jedním z mála v té době ještě Čechoslováků, který úspěšně devětkrát dálkový běh absolvoval (z toho dvakrát Vasaloppet) je pan Vladimír Braun, rodák z Benecka, nyní starousedlík ve Špindlerově Mlýně. Ve svých 44 letech se poprvé vydal do Švédska a zúčastnil se nejznámějšího nejmasovějšího a nejtěžšího dálkového lyžařského závodu na světě Vasova běhu – Vasaloppetu.

Sám k tomu dodává: „Začal jsem, dá se říci, v poměrně pozdním věku. V rozmezí čtrnácti let, od svých 44 do 58 let jsem absolvoval devět dálkových běhů. V rámci přípravy na účast, a není nic lepšího než závod absolvovat připraven, jsem se mimo jiných účastnil běžeckých závodů Jizerská padesátka, závodu hlídek po hřebenech Krkonoš a lyžařského běhu na 50 km v Polsku „Běh Piastow.“

Pro první start Vasova běhu jsem měl na lyžích, od konce října, kdy jsem jezdil za sněhem na Moravskou boudu, až do odjezdu 1. března, naběháno celkem 1180 kilometrů ve stopě. Hodně volných sobot jsem mířil na hřebeny na Vrbatovu boudu s lyžemi v rukách. Na další závody toho už tolik nebylo, ale rozhodně jsem 700 - 800 km na sněhu před každým loppetem dokázal. Posiloval paže, zvedal činky. Byla to dřina, ale potom ty zážitky a radost v cíli na to dovedly zapomenout.“

Vladimír Braun při Vasově běhu

V roce 1978 startovalo 11 596 závodníků. Trať nedokončilo 1 066 lyžařů a pro medaili doběhlo 3 788 účastníků. Vladimír Braun, byl na 3 398 místě. Splnil si tak své tajné přání a předsevzetí. Vybojoval trofej nejcenější medaili Vasa. O atmosféře tehdejšího závodu se s námi podělil:

„Začalo to přesně podle mého tréninkového zápisníku 20. 6. 1976. Běhy v terénu jsem střídal se silnicí a koncem léta přidal kolečkové lyže. Posiloval jsem ruce. Pomocníkem se mi stala lopata a krumpáč na parcele našeho zrovna dostaveného domu. Konečně je zde 1. březen 1978 a s ním začátek cesty na sever. Můj tréninkový zápisníček prozradil, že jsem ve vzpomínaném období naběhal 2 403 kilometrů.

Uppsala – Sala – Avesta – Borlänge – Leksand – Mora. Mora – slovíčko tak často vyslovované. Městečko se slavnou lyžařskou minulostí i přítomností. Stojím na půdě jako jeden z mála Čechoslováků. Z velké obálky vytahuji startovní číslo 11 047. Tak mě dávají takřka na samý konec startovního pole. Tady neznají rodilého Benečáka, nevědí, kdo je ten prošedivělý „mladík“, vychovaný „vo kyselu a vo bando-rách“. Nedá se nic dělat, o to více musím bojovat. Časný budíček 2.45 hodin ráno. V půl čtvrté snídane a po té nástup do autobusu směr Salen. Zdá se, jako by celé Švédsko bylo na nohou. Silnice plné vozidel. Chvilu, které jsem si tolik přál se dočkat, je tady. Jsem nesmírně šťasten, že mohu s těmi mnoha tisíci ostatními být přítom. Snažím se v raním šeru dohlédnout až na samé čelo startovního pole. Vidím kolem dokola mračno a sebe někde uvnitř.

Přesně v 7.45 hodin se obrovská masa lidí, nohou a lyží dává do pohybu. Jedu ve vlně po pravé straně, jak mi poradil přítel. Nikdo přede mnou zatím nespádl. Najíždíme na jezero. Led vydržel. Při sjez-

du zaostávám, o to víc musím zaměstnat ruce. Tempo poklidné, nebo se mi to jenom zdá? Přichází desátý kilometr. Lyže nejezdou tak, jak bych sám chtěl. Na rovinách musím v porovnání s ostatními o hodně více pracovat, na stoupáních mi to jde. Chtělo by to krkonošské kopce, to bych vám vy dlouhání severští dal. Tam jsem zase já doma. Tempo zrychluje. Všechno však stačím vnímat. Servisy jednotlivých oddílů, velké množství diváků, jenom já jsem tady sám mezi lesy. Na třicátý kilometr nezapomenu. Kde se vzaly ty bolesti v bránici. To píchání? Já to věděl, nesmím přehánět. Že bych musel vzdát? Nikdy. Snažím se běžet rytmicky, správně, zhluboka dýchat.

Vůle byla silnější, píchání ustoupilo. Piji speciální borůvkový koktejl. Zatím

mám dost sil, psychika dobrá. Začíná se mi jet dobře. To dělají ty naše krkonošské borůvky.

Na padesátikilometrové metě porovnávám čas s časem, který docílují na Jizerské. Jsem o něco rychlejší a to má nyní přijít větší klesání terénu. Odpočinu si. Musím jet ekonomicky a využít terénu k odpočinku rukou. Kolem trati to začíná vřít. Lesy plné hudby, lidí a ohňů. „Heja, heja, hop“. Cítím, že mám na těch 50 km, které jsem projel, ještě hodně sil v rukou. Ty moje borůvky z Krkonoš jsou zázračné. Z rozhlasu vyslechnu komentář. Čelo závodu je již nedaleko Mory. Já si porovnávám údaje a cítím příležitost. Na ukazatelích svítí žluté a červené = Mora 21 km.

Přichází nová síla. To ten můj koktejl z borůvek, hroznového cukru, medu, kofeinu, šťávy z citronu, ale také soli, který se nyní vstřebává do mých unavených svalů. Teď to musím správně zužitkovat.

Blíží se městečko Mora. Cíl závodu. Pouhé tři kilometry. Malé stoupání ke kostelu. Potom úzkou oploceňnou uličkou a jsme v ulici Vasagaton. Čtyři sta metrů se tu změnilo k nepoznání. A těch lidí kolem. A znovu slyším „heja, heja, hop“. Křičím po několika dnech svá první slova v češtině do povzbuzujícího davu: „Já jsem Čeko – Čech!!“

Poslední metry a cíl! Nápis ve švédštině hlásá: „Každý je vítěz, který po projetí trati, dosáhl této mety!“ Jedna z dívek mě za cílem odtrhává cílový kupon a čísla. O několik metrů dále další dívka dává do rukou medaili Vasa. Cítím se nesmírně šťasten. Jsem v pořadí 3 398 a to je první třetina startovního pole z 11 596 účastníků. Nebýt krize, mohl jsem být jistě o 400 míst lepší. Vracím se do svého prozatímního domova. Ještě před půlnocí usínám. Byl to ale perný den...“

Z podkladů Vladimíra Brauna.

Nejvyšší hory Polska mají svůj „Běh Piastow“

Jedním z nejdůležitějších středisek masového běžeckého lyžování v Evropě je Szklarska Poręba – Jakuszyce. Jediný areál tohoto druhu v Polsku, který má homologaci umožňující realizaci lyžařských závodů FIS na světové úrovni. Má perfektně připravené tratě, ideální k pořádání závodů. Jsou nejlepší ve střední Evropě, jejich celková délka činí 100 km. V celoevropském měřítku je můžeme srovnávat jediné s tratěmi ve skandinávských zemích. Výhodou Polany Jakuszycké je její poloha – blízkost hranice s Českou republikou a Německem znamená stálou přítomnost sportovců z obou sousedních zemí. Nejlepším důkazem jsou první místa, která získávají hlavně Češi a Němci.

Největší masovou akcí, která se v Polaně Jakuszycké odehrává je bezpochyby Bieg Piastów. V roce 2008 se stal součástí seriálu dálkových běhů Worldloppet.

Zdaleka to však není jediný závod – v průběhu sezóny se jich zde konají desítky. Prvních se můžete zúčastnit v prosinci. Areál využívají polští skauti – harceři, hendikepované osoby, rozmanité sportovní spolky i sdru-

žení a tisíce individuálních milovníků sportu.

Polaně Jakuszycké se pro specifické klimatické podmínky říká „polská Aljaška“. Zaznamenány jsou bohaté sněhové srážky, zdejší klima umožňuje dlouhé přetrvávání sněhové pokrývky, která se tu udržuje průměrně 110 dnů v roce. Tedy mnohem déle než v jiných oblastech Polska. Sních

se tu objevuje v polovině října a leží až do května.

TIP

TIP Světový pohár v běhu na lyžích v roce 2012

Mezinárodní lyžařská federace (FIS) na kongresu v turecké Antalyi oficiálně přidělila Szklarské Porębě uspořádání závodu ze série Světového poháru v běhu na lyžích pro rok 2012. Proběhnou v únoru ve Szklarské Porębě – Jakuszycích.

Od doby, kdy se Vladimír Braun cítil na trati osamocen, utekla pěkná řádka vody v řece. Prestižního závodu ve Švédsku se v současné době účastní už nesrovnatelně více Čechů. Borcem číslo jedna je v současné době Stanislav Řezáč. 7. března 2010 na slavném Vasově běhu obsadil třetí místo a zopakoval tak svoje již předchozí umístění. Postavil se na start 85,6 km, resp. 90 km dlouhého závodu již pojednácté. Bronzová příčka je zároveň jeho třetím medailovým umístěním na Vasově běhu. Ze třetího nejlepšího času se radoval i v roce 2009. Poprvé to bylo v roce 2003. Krkonoše mají řadu nejmenovaných hrdinů bílé stopy, kteří část svého života věnovali a věnují sportu, běhu na lyžích. V dalších vydáních Krkonošské sezony vám je jistě také představíme.

Krkonoše – lyžařský běžecký ráj

Bílé stopy v Krkonoších, díky péči téměř tří desítek provozovatelů, poslouží tisícům lidí, kteří si oblíbili běžecký sport.

Svojí 70 kilometrovou páteří „Krkonošskou magistrálou“ a dalšími více než 500 kilometry místních tras a okruhů jsou ojedinělou tuzemskou lokalitou. Projekt Krkonoše – lyžařský běžecký ráj je základem systematické koordinace zimní turistiky na území Krkonošského národního parku v rámci ochrany jeho přírody.

Jilemnicko

V Jilemnici a okolí se za příznivých sněhových podmínek upravují tři okruhy v celkové délce 47 km. Všechny začínají v areálu Hraběnka. Letos nově tu byly inovovány orientační mapy s dalšími informacemi. Trasy: + „Bud' fit“ - dlouhá 12,5 km, vede do prostoru Kozince. + „Jilemnická 50“ - dlouhá 25 km, vede smě-

rem do Mříčné, Kruhu a Roztok. + Sportovní tratě 10 km dlouhé, vedou v okolí běžeckého areálu Hraběnka. + V případě menšího množství sněhu je vhodná alternativa běžeckého vyžití kolem Benecka a Horních Míseček. Stopy podle potřeb, minimálně však 2x týdně, upravuje sněžné vozidlo Kässbohrer 100. Na trasách čeka-

jí lyžaře nádherné a nezvyklé pohledy na Jilemnici, Mříčenský kostel, výhledy na panorama Žalého a Kotle. **Bližší informace naleznete na internetu: www.sport-jilemnice.cz, v infocentru v Jilemnici a na www.skijilemnice.cz**

S.Henych, ČKS SKI o. s. Jilemnice.

Nezapomeňte kvalitní mapu. V terénu se řiďte pokyny Horské služby Krkonoše. Bližší informace získáte v informačních střediscích nebo na webové adrese: www.krkonose.eu, www.holidayinfo.cz, www.bilestopy.cz nebo na webových adresách jednotlivých krkonošských skiareálů. Zjistíte je na jiném místě tohoto vydání.

Pro zajímavost jsme pro vás tentokrát vybrali několik lokalit v podhůří. Mohly by být tipem při výběru výletu na běžkách.

Ze všech nebudou mistři světa. Ale všichni budou vědět, že k lyžování patří přilba.

Martinice

Úprava lyžařských běžeckých tratí v Martinicích probíhá při příznivých sněhových podmínkách. Zajímavá trasa je vedena podél převážně společnosti Vodafone na vrch Hůra. Nabízí milovníkům bílé stopy pěkný panoramatický rozhled na celé Krkonoše, Tábor, Kozákov, Ještěd.

Aktuální informace o projetých tratích jsou k dispozici na www.martinicevkrk.cz v sekci Martinický vlek.

L. Mejvald, Martinice v Krkonoších.

Studenec

V okolí Studence je upravováno 24 km běžeckých tratí. Jsou rozděleny do dvou okruhů. Okruh v okolí vrchu Strážník po pravé (severovýchodní) straně silnice prochází ve směru od obce Horka na Vrchlabí. Má náročný profil (nejnižší místo je 525 metrů a nejvyšší 625 metrů nad mořem). Na jeho větších částech jsou proto závodní tratě. Druhý okruh na severozápadní straně obce má profil mírnější, nejsou zde náročné sjezdy ani stoupání. Je upravován jen za dobrých sněhových podmínek. Vět-

šina tratí se nachází v otevřeném terénu, malá část probíhá lesem, proto se lyžařům otvírají krásné výhledy na Krkonoše a Jizerské hory, ale i výhledy do vnitrozemí na Zvičinu, Kumburk, Tábor, Kozákov a Ještěd. Tratě jsou průběžně upravovány podle potřeby a aktuálního počasí jak pro klasiku, tak i bruslení. Nejvhodnější nástup je z parkoviště u studenecké sokolovny. Začíná tu ještě jeden kilometrový okruh, upravovaný i za horších sněhových podmínek.

Podrobná mapa tratí a informace o úpravě jsou zveřejňovány na: <http://sokol.studenec.cz>

Vysoké nad Jizerou

V průběhu zimní sezóny jsou v okolí Vysokého nad Jizerou upravovány homologované standardní běžecké tratě. Tělovýchovná jednota upravuje část trasy na Štěpánku (Vysoké Vystřkov) a část napojení trati na Planýrku. Z nich je možné napojení na další trasy v okolí Štěpánky, případně na Jizerskou magistrálu. I letos bude upravována trasa „Turistická desítka“. Vede k nové rozhledně „U borovice“, na Chlum a až nakonec hřebenu nad Přívlaku. Zpět do výchozího místa u divadla Krakonoš, cca 100 metrů od vysokého náměstí. Další udržovanou je „Vysoká osmička“, která částečně kopíruje závodní trať. Nezajíždí však tolik do údolí. Jej

profil je podstatně lehčí než u závodních tratí.

Tratě jsou situovány převážně na hřebenech partií hor a upravovány s ohledem na klimatické podmínky, po každém sněžení, silném větru. Číslice před tratí vyjadřuje důležitost pořadí.

Běžci si tu mohou vyzkoušet profílově moderní závodní trať. Jsou bezpečné a sjezdové pro zkušené lyžaře. Po desítky let je nejoblíbenější trasa z Vysokého na Štěpánku, nabízí velké množství výhledů na Krkonoše, Kozákov, Ještěd, sjezdovky v Rokytnici, Pasekách a Vysokém.

Dne 5. 3. 2010 se ve Vysokém nad Jizerou uskuteční tradiční setkání ly-

Ve dvou místech běžecké tratě projektu „Krkonoše – lyžařský běžecký ráj“ navazují na trasy, jejichž údržbě se věnují na polské straně Krkonoš. Na Pomezích boudách, u Horních Albeřic a Harrachov – Jakuszyce.

TIP

žníků v historickém ústrojí - běh na lyžích a skok na sněhovém můstku - „Závody postaru“.

Informace jsou aktualizovány na www.skisachty.cz nebo stručněji bez informace o stavu úpravy na www.vysokenadjizerou.cz

Z. Seidl, Vysoké nad Jizerou.

Rudník

V lyžařském běžeckém ráji pod Černou horou 1299 m n. m. udržují 58 km běžeckých tratí v obcích Rudník, Bolkov, Janovice, Fořt, Javorník, Čistá, Černý Důl a Janské Lázně. Lze je kombinovat s tratěmi lyžařského oddílu Hostinné, které měří celkem 37,5 km. Vedou obcemi Prosečné, Láňov, Čermná a Pilníkov.

Doporučujeme: lyžařské běžecké trasy pod Černou horou
1. Základní škola Rudník – na Křížek – Spálov – Čistěcké rozcestí – Smrčina – nad Smrčinou – Hofmannovy boudy (10 km). Pro zdatnější je

za Hoffmanovou boudou napojení na Krkonošskou magistrálu, odtud lze pokračovat dále na vrcholové partie Krkonoš. Ostatní vyrazí stejnou cestou zpět nebo mohou využít skibusu do Čisté, kde se napojí na rozcestník č.3 Spálov a odtud je to 4 km k výchozímu bodu.

2. ZŠ Rudník – na Křížek – Spálov – Čistěcké rozcestí – Bolkovské rozcestí – U Trollových boud – Pod Peklem směrem Javorník (9km) - Leopold U Dlouhého lesa – Pod Peklem a odtud stejná trasa v opačném pořadí rozcestníků k ZŠ. Délka 30 km. Trasy jsou upravované na klasický styl skutrem a stopařem.

Doporučujeme zakoupit mapku Lyžařské běžecké trasy pod Černou horou v infocentrech a na Obecním úřadu v Rudníku.

Více na www.skirudnik.wz.cz

J. Taclík, Lyžařský oddíl TJ Rudník.

skiareál
špindlerův mlýn a.s.
Nejvyšší třída hor. Top class mountains.

Nejlepší místo pro ty, kdo hledají víc než jen sníh
For those who want more than just snow

	Hlavní sezona 19. 12. 2009–01. 01. 2010 23. 01. 2010–12. 03. 2010			Vedlejší sezona 02. 01. 2010–22. 01. 2010			Malá sezona Začátek sezony – 18. 12. 2009 13. 03. 2010 – Ukončení sezony		
	Dospělí	Děti	Junioři a senioři	Dospělí	Děti	Junioři a senioři	Dospělí	Děti	Junioři a senioři
1 den	700	450	550	600	400	500	500	350	450
6 dnů	3200	2060	2510	2740	1830	2290	2290	1600	2060

www.skiareal.cz | skiareal@skiareal.cz | tel. +420 499 467 102

Lyžování v Polsku

Zajímavé sjezdové, s

Přestože v současné době hodně polských občanů zajíždí sjezdovat na českou stranu hor, z

Szklarska Poręba - Ski-arena Szrenica

je jedním z největších lyžařských středisek v polských Krkonoších. Lyžařský areál SkiArena Szrenice, Szklarska Poręba je největší a nejrozsáhlejší areál této oblasti. Milovníci zimních sportů zde mají k dispozici 18 vleků z nichž 4 jsou umístěny na svazích Szrenice – dominanty města. Na Szrenicu (Jínonoš 1.362 m n. m.) se můžete nechat vyvézt i sedačkovou lanovkou.

Na svazích Szrenice je k dispozici 5 sjezdovek v celkové délce přes 10 km. Najdete zde trasy vhodné pro začátečníky i pokročilé. Těm nejzkušenějším lyžařům můžeme doporučit sjezdovku FIS (tzv. Ściana) s místy až 50 stupňovým sklonem svahu. Nejdelší je Lolo-brygida s délkou více než 4400 m. Snadný a oblíbený Puchatek (v překladu Medvídek Pů) nabízí noční jízdy až do 22:00 hod.

V roce 2010 trvá přestavba lyžařského areálu SkiArena Szrenica. Nově vzniklá lanovka bude nejdelší v Polsku a za pouhých 8,5 minut se jí dostanete na Szrenicu, předpokládaná kapacita je přes 10 tis. osob/hod. Po modernizaci bude mít areál 12 km bezpečných sjezdovek a slalomových svahů.

U silnice do městské části Jakuszyce se nachází Středisko zimních sportů Babiniec a na svazích ve městě další četné malé lyžařské vleky.

Kontakt: Lyžařský areál SkiArena Szrenice, Szklarska Poręba, www.sudetylift.com.pl

Jakuszyce - Narciarskie Trasy biegowe

Možností k lyžování je na polské straně hor ještě víc

Přinášíme vám stručný výčet dalších menších areálů s vleky: mezi lyžaři oblíbené jsou sjezdové tratě v okolí lázní Świeradów Zdrój. Další areály: Strużnica (má vlek 250 metrů dlouhý, osvětlený svah), Zachemie (dva kotvové vleky 250 a 300 metrů, osvětlené sjezdovky), Borowice (kotvový 800 metrů dlouhý vlek, sjezdovka do poloviny osvětlená), Sosnówka Górna (kotvový vlek 127 metrů dlouhý), Przesieka (vlek v délce 300 metrů).

Běžkaři lyžují na cyklistických a pěších trasách

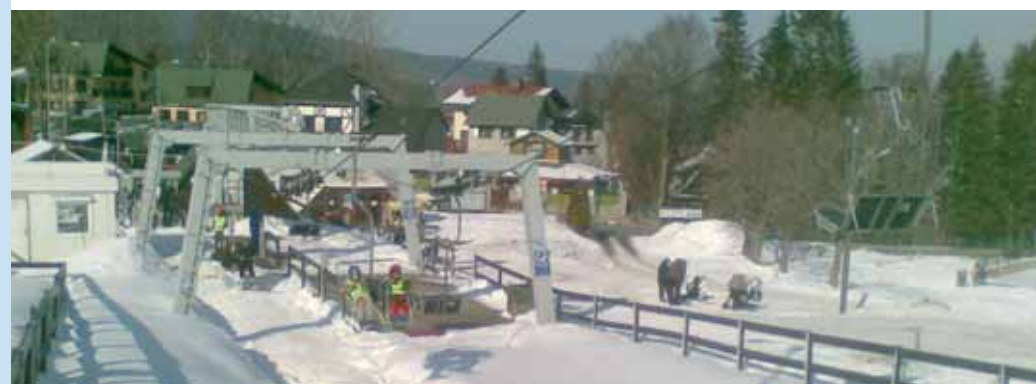
Převládající vhodné klimatické podmínky, srovnatelné s alpskými středisky, napomáhají udržení kvalitního sněhového povrchu po celou zimu až do jarního období. Pro začátečníky odborníci doporučují trasu z pohraniční Polany Jakuszycké k horské boudě Schronisko Orle.

Nedaleko Kowar jsou pro milovníky běhu na lyžích upravovány běžecké trasy úbočím Wolowe Góry, v oblasti podhůří (Podgórze) a sedlem Pomezniń Bud (Przelecz Okraj). Více než 25 km značených upravených běžeckých tratí a okruhů různé náročnosti uspokojí i náročné sportovce.

Jakuszyce ve Szklarské Porebě mají dokonalé, vysoko situované terény, na kterých leží sníh od října do pozdního jara a tím tvoří vy-

nikající podmínky pro běžecké lyžování. Středisko lyžování na běžkách a biatlonu Jakuszyce (Osrodek Narciarstwa Biegowego i Biathlonu) každoročně pořádá během prvního víkendu v březnu proslulou sportovní běžeckou akci Bieg Piastów – Běh Piastovců. Je jediná v Polsku, která je zapsaná do skupiny deseti největších běhů na dlouhé tratě v Evropě zařazená do Světové ligy dálkových běhů Worldloppet. Středisko nabízí více než 150 km různě náročných běžeckých tratí. Jsou napojeny na české trasy, což tvoří celkem téměř 200 km. Po ukončení zimy slouží cyklistům. (Poznámka: čtete i na jiném místě tohoto vydání.)

Kontakt: Sdružení „Bieg Piastów“, Szklarska Poręba – Jakuszyce, www.bieg-piastow.pl

snowboardové a běžecké možnosti v Krkonoších

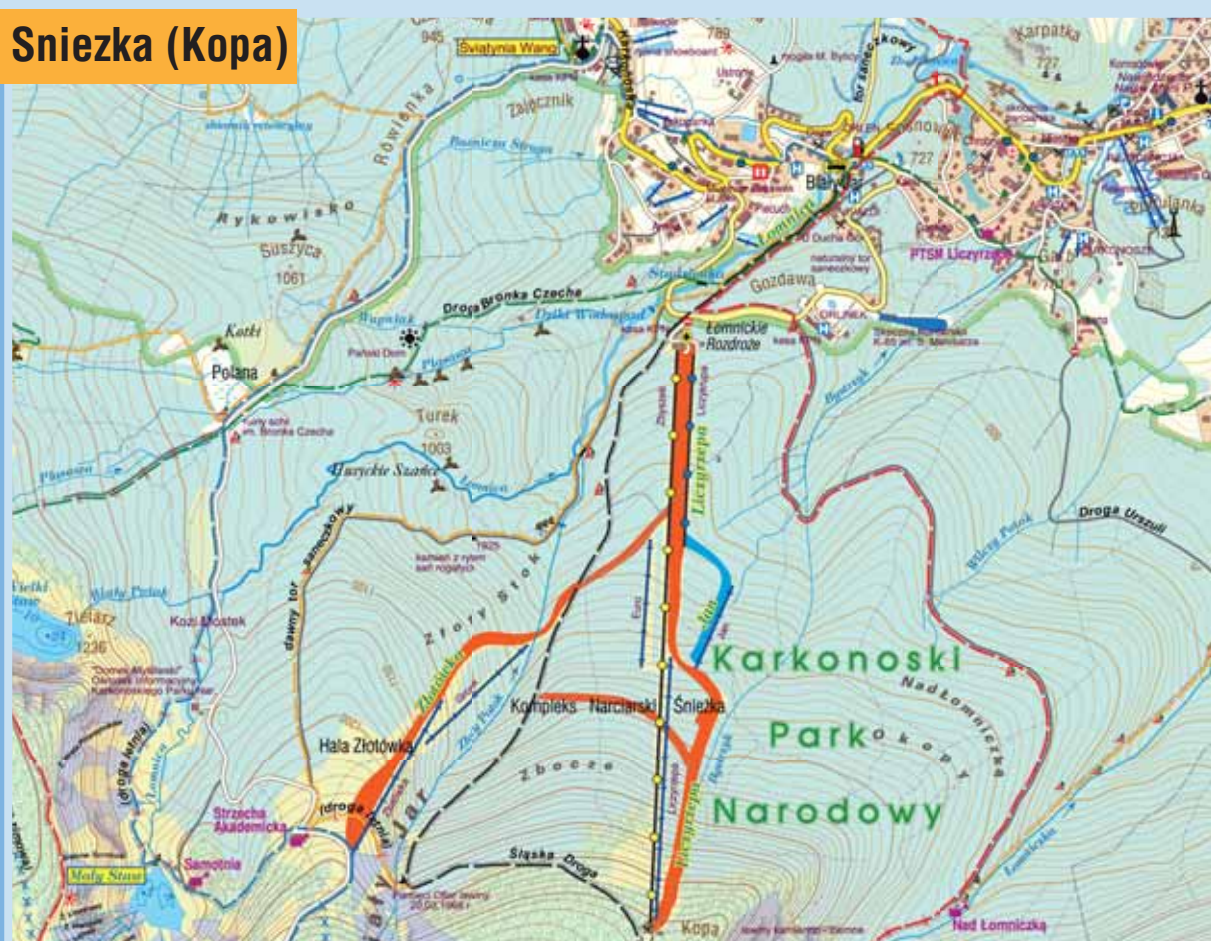
, zdejší terény uspokojí i náročné sportovce. Připravili jsme pro vás nabídku ...

Karpacz - Ski centrum Sniezka (Kopa)

Lyžařský areál Sniezka v Karpaczi, areál Kopa (1377 m n. m.) disponuje cca 10 kilometry sjezdových tratí, jedno a dvou sedačkovou lanovkou, třemi talířovými a dvěma kotvovými vleky. Kromě nich je na karpaczkých svazích v zimě v provozu další desítky menších lyžařských vleků. V blízkém okolí Karpacze je k dispozici 2,5 kilometru dlouhá běžecká trasa – Trasa Snowmobilu, v nadmořské výšce 885 metrů. Má homologaci FIS. Areál pro skokany je vybaven skokanským můstkem Orlinek, s konstrukčním bodem K-85 s homologací FIS. Sáňkařská a bobová dráha (Scieška saneczkowo-bobslejowa) dlouhá 110 metrů, technicky zaledňovaná pro trénink saní a řiditelných bobů. Ani bruslaři nepřijdou zkrátka. Klužiště (Lodowiska) naleznete v ulici Wilcza a Olimpijska.

Kontakt: Lyžařský areál Sniezka, www.kopa.com.pl

Kowary - Narciarskie Trasy biegowe

Úbočím hory Góra Wolowa, v oblasti podhůří (Podgórze) a sedlem Pomeznych Bud (Przelec Okraj) vedou běžecké tratě. Přes 25 kilometrů různě náročných značených a upravených lyžařských okruhů uspokojí i nejnáročnější běžkaře.

Kontakt: www.kowary.pl

Karpacz - Narciarskie Trasy biegowe

Na obrázku Aurel Mischczyk

Dziwiszów - Ski centrum Lysa Góra

Mikrostanice zimních sportů – Lysa Góra AESCULAP, Jelení Góra má dva vleky, kotvový a talířový, v délce 900 metrů. Další tři talířové vleky v délce 700, 300 a 100 metrů. Tři, více než kilometr dlouhé, sjezdovky, technicky zasněžované a osvětlené.

Kontakt: Horský sportovní klub Jelenia Góra, Dziwiszów, www.aesculap.com.pl

Město Harrachov spolupracuje s polskými partnery při realizaci projektů či projektových žádostí podpořených fondy EU česko-polské spolupráce (Cíl 3 a Fond mikroprojektů Euroregionu Nisa – Nysa). Jedním z počínů Karkonoske Agencje Rozwoju Regionalnego z Jelenie Góry a Města Harrachova je projekt z názvem „Ratusze polsko czeskiego pogranicza”. V rámci něj bude natočeno sedm pětiminutových video produkcí (DVD) s příběhy vybraných radnic v česko-polském pohraničí, jako center samospráv i aktivit cestovního ruchu. Objekty budou prezentovány v širších historicko-kulturně-společenských souvislostech. Některé příběhy radnic vám postupně představíme i v Krkonošské sezoně. Výstupem celého projektu budou mj. i polsko-české webové stránky k této tématice a tím zvýšena informovanost o dění v pohraničním turistickém regionu Krkonoše, jež významnou měrou zasahuje svým územím do obou částí Euroregionu Nisa – Nysa.

Jelení Hora (Jelenia Góra)

ležící v kotlině obklopené horami, je překrásně vidět z horských vrcholů Krkonoš, od nichž je téměř na dosah ruky. Traduje se, že první obranný hrad na řece Bobr založil v roce 1108 Boleslav Křivoústý. Časem se hrad rozrostl a vzniklo bohaté a krásné město. Dnešní Jelení Hora v sobě spojuje půvab památkového historického městského centra, proslulých lázní Cieplice – dnes městské části Jelení Hory, jejíž minerální vody jsou známé už celá staletí, a výletního místa, odkud všechny cesty vedou do hor. Procházku po Jelení Hoře můžete začít v jejím srdci – krásném historickém centru, v němž se dochovaly obrysy původního středověkého opevněného města. Hradby byly až

7 metrů vysoké a až 4 metry silné. Hlavní náměstí (Plac Ratuszowy) je tradiční místo setkávání obyvatel a návštěvníků města. Ve středu obdélníkového náměstí stojí klasicistní radnice postavená v letech 1747–1749. V jejím podzemí (dříve zde bývala hospoda, dnes restaurace) jsou zřetelné stopy po předchozích radničních budovách – gotické a renesanční. Podle legendy odsud vedou podzemní chodby mimo město. Dvoupatrová budova krytá mansardovou střechou, nad níž vládne věž se zvonovou střechou s lucernou a balustrádou, se během posledních 260 let moc nezměnila. Do reprezentační haly vedou dva vchody: jižní s latinským nápisem hlásajícím, že „Město v roce

1108 Boleslav Křivoústý postavil“ a severním vchodem opatřeným nápisem, který v překladu zní: „Znovu postavena po osmi letech

od zřícení věže, opět radnice pro ozdobu a užitek navracena byla.“ V hale v prvním patře můžete vidět bronzový odlitek podobizny zakladatele města Boleslava Křivoústého, ve druhém patře

pak reliéf zobrazující středověkou Jelení Horu. Schodišťové zábradlí ve třetím patře je vyzdobené motivy s Krakonošem od učitele cieplické řezbářské školy Ernsta Rülkeho (z let 1935–1938). Stejněho autora mají i reliéfy v zasedacím sále městského zastupitelstva.

Kolem roku 1910 byla radnice v úrovni prvního patra propojena se sousedícími „sedmi domy“ pomocí spojovací chodby, v níž je umístěn stylizovaný erb. V dlažbě pod touto chodbou uvidíte dvě kolejnice. Byly sem zasazeny na památku tramvajové linky, která zde jezdila v letech 1897–1969. A v tramvaji, která stojí vedle radnice, si můžete koupit regionální

publikace a suvenýry. Vraťme se ale k sedmi domům. Ve středověku se zde nalézala lékárna, jídelna, dílny a chlebové krámy. Uvnitř se můžete podívat na studnu překrytou skleněnou deskou

a hlubokou 20 metrů. V současnosti v radnici sídlí městské zastupitelstvo a městský úřad.

Náměstí obklopují barokní a rokokové měšťanské domy s jedinou kompletně dochovanou řadou podloubí ve Slezsku. Každému z nich se říká podle jeho určení. Existovala tak podloubí soukeníků, kožešníků, přadláků, podloubí máslová, obilní, dále podloubí provazníků a jirchářů. V domech bydleli řemeslníci, a kupci – nejbohatší měšťané. Zástavba náměstí pochází ze 17. až 18. stol., avšak během rekonstrukcí ztratila průčelí domů někdejší bohatou kamenickou výzdobu.

Kašna se sochou Neptuna, postavená před radnicí v 19. stol., je symbolem někdejších vztahů Jelení Hory jako kupeckého města se zámořskými zeměmi. Byla sem přenesena z jedné z předměstských zahrad. Abyste si opravdu vychutnali zdejší atmosféru, udělejte si přestávku na kávu v některé z četných restaurací, podívejte se do antikvariátu, do obchůdků se suvenýry...

Barbara Różycka–Jaskólska

www.jeleniagora.pl

TIP

www.karkonosze.pl

KOWARY

leží v jihozápadní části Jelenohorské kotliny na úpatí Krkonoš a Rudav Janovických. Pouhých 15 km od hraničního přechodu Pomezí Boudy. Jejich rozvoj byl odněpaměti spojen s hornictvím a kovářstvím – na což ostatně poukazuje i název města. Městská práva byla udělena Kowarům v roce 1513 českým a uherským králem Vladislavem Jagellonským.

Z turistických atrakcí zde stojí za zmínku Park miniatur památek Dolního Slezska, bývalé uranové doly, dnes radonové inhalatorium a turistická trasa, a historické centrum města, jehož dominantou je radnice. Město nabízí i řadu turistických a sportovních akcí, mj. proslulé sjezdy na rohačkách. (Poznámka:

čtěte na jiném místě tohoto vydání.) Historické jádro Kowar sestává z řady památkových měšťanských domů z přelomu 18. a 19. stol. Nejznámější stylové budovy stojí na hlavní městské ulici – 1 Maja. Ně-

kteří si dochovaly barokní uspořádání a rokoková průčelí, většina z nich je v klasicistním slohu. Některé části historického centra jsou bez auto-

mobilového provozu, a tak se jimi můžeme v klidu procházet. Radnice je ozdobou pěší zóny už více než 200 let. Od svého vzniku je nejkrásnější stavbou historického jádra města a díky architektonickým detailům jednou z nejkrásnějších veřejných budov v Dolním Slezsku. Dnešní radnice stojí na místě předchozí, která byla stržena v roce 1786. Nové sídlo vedení města bylo postaveno v klasicistním slohu s bohatě zdobeným průčelím, podle projektu významného německého architekta Christiana F. Schultzeho, v letech 1786 až 1789. Stavbu řídil stavební mistr Neumann. Stála 8544 tehdejších

tolarů. Radnice je založena na obdélníkovém půdorysu s průčelím orientovaným k hlavní ulici. Dvoupodlažní

hmota budovy je kompaktní, pravidelná a symetrická, podkroví je kryto valbovou střechou s vikýři. Hlavní vchod do radnice se nachází na jihu. Nad vstupním portálem je umístěna deska s nápisem Saluti Publicae MDCCCLXXXVIII. Podívejte se i dovnitř. V radniční hale můžete obdivovat zajímavé nástropní malby z období pozdního baroka. Zobrazují znak města z doby, kdy se zásluhou krále Fridricha Velikého Kowary staly svobodným královským městem. Za halou uvidíte renovované reprezentační schodiště v klasicistním slohu.

Nejzajímavější místností radnice, nacházející se v prvním patře budovy, je zasedací místnost – Síně konšelů s atypickým eliptickým půdorysem. Za svou dnešní podobu vděčí přestavbě v meziválečném období ve 20. letech 20. století. Ze stejného období pochází i mobiliář a malířská výzdoba stropu, tematicky navazují-

cí na dějiny města a zobrazující alegorie hornictví, kovářství, tkalcovství a turismu. Tedy obory, kterými byly Kowary proslulé. Autorem maleb byl umělec, který se podepisoval jako G. Beuthner – jeho signaturu uvidíte pod jedním z výjevů. Za zmínku stojí i mramorové podlahy, mosazné lampy ve stylu art deco a masivní dřevěný stůl stojící uprostřed sálu, který byl navržen speciálně pro tento interiér ve 20. letech 20. století.

Pro všechny návštěvníky, kteří se chtějí dozvědět něco víc o radniční budově a městu Kowary, bylo v přízemí radnice zřízeno infocentrum – podívejte se sem i vy. Architekturu a krásu radnice můžete obdivovat i v kowarském Parku miniatur historických památek Dolního Slezska, v němž kromě budov z území Polska je od nedávna ke zhlédnutí i vrchlabský zámek.

Pro více informací navštivte:

www.kowary.pl

KARPACZ

Nejstarší dějiny Karpacze nejsou známé. První písemná zmínka o Karpaczi, přesněji řečeno o jedné z jeho částí, pochází z počátku

15. stol. Vznik osady byl prý spojen s obrovskou průtrží mračen, která zničila ves Broniów. Její obyvatelé se podle legendy přestěhovali do dnešních vsí Sosnówka a **Pióczki**, kde se usídlili mezi řekami Łomnica a Łom-

niczka na úrovni dnešního vlakového nádraží. Tuto teorii potvrzuje dokument o prodeji datovaný k 21. květnu 1418, v němž se poprvé zmiňuje osada **Pióczki** (Twerchseifen) v okolí Jelení Hory (Hirschberg). Rozvoj osady však záhy přerušil vpád husitů, kteří zničili nedalekou kapli sv. Anny a ves Miłków. Lidé zde však přetrvávali i těžkou dobu husitských válek, o čemž víme z dalšího dochovaného dokumentu z roku 1491, v němž se zmiňují Miłków, Ściegny a **Pióczki** (Querichseifen) v okolí Jelení Hory. Rozvoj středověké Karpacze byl spojen nejen s osidlováním, které tehdy probíhalo na úpatí Krkonoš. Třicetiletá válka (1618–1648) paradoxně sehrála důležitou a významnou roli v osídlení nejvyšších partií dnešního města. Zdejší obyvatelstvo sužoval strach z vraždění, násilností, rabování a krádeží prováděných vojsky obou stran. Proto se lidé často uchylovali vysoko do hor a poté se v nich i natrvalo usazovali. Z roku 1623 pocházejí informace o exulantech z Čech, kteří se usadili mj. na území dnešního města Karpacze. Tak-

to vznikla Przesieka (1618), **Karpacz Górny** (1635), Borowice (1644), Zachełmie (1650), Jagniątków (1678) a Budniki. Náboženští uprchlíci si vybírali nedostupná místa, horská údolí a louky. Přispěli k rozvoji Karpacze a jeho částí, jako je Wilcza Poręba a Karpacz Górny, a také samostatných seskupení bud ve vrcholových partiích Krkonoš. V 17. stol. v Karpaczi neboli „osadě na Křivé hoře“ (Krommhübel und Plagniz) existovalo – což víme na základě daňových spisů z roku 1696 – 57 obydlí domů.

V roce 1735 byla sídlem vedení osady soudní krčma (dnes je zde zotavovna D. W. „Morskie Oko“). Další etapou v životě obce byl rok 1772, kdy byla založena evangelická škola. Ve stejné době se zde už nacházel vodní mlýn a papírenský mlýn v Brzezi Karkonoském a soudní krčma. V roce 1782 ve vsi bydlelo 61 čtvrtlánků (menších rolníků) a 35 chalupníků. Ves čítala 418 obyvatel a celá patřila hraběnce z Lodronu a Valdštejna. Přelomovým okamžikem v dějinách

vsi bylo postavení dřevěného kostelíka dovezeného z Norska, což financoval pruský král Fridrich Vilém IV. Dne 28. července 1844 byla činnost evangelického kostelíka slavnostně zahájena. Kostelík Wang, jak se mu brzy začalo říkat, významně ovlivnil rozvoj turismu, který se pro Karpacz stal zdrojem obživy na dlouhá léta. Kolem kostelíka začaly růst hotely, zprvu menší (v roce 1869 to byl hotel s 23 lůžky), pak se ubytovací kapacity rozšiřovaly. V roce 1913 Karpacz a Karpacz Górny navštívilo celkem 42 775 turistů, přičemž průměrná

doba jejich pobytu činila tři týdny! **O tehdejších sídlech vedení vsi se dochovalo málo informací. Po 2. světové válce, kdy toto území získalo Polsko, sloužil k těmto účelům (do roku 1953) dům v ulici Nad Łomnicą 32 (někdejší knihovna – viz foto). Od roku 1953 je využívána současná radniční budova (Konstytucji 3 Maja 54). Městská práva získala Karpacz teprve 1. ledna 1960 – snadno spočítáme, že od té doby uplynulo rovných 50 let.** www.karpacz.pl

Rokytnice nad Jizerou, Aneb: u nás jsou pašeráci doma

O pašerácích se napsalo a řeklo hodně. Nicméně, když se u nás řekne: „pašerák“, leckomu se vybaví ona tajemstvím opředená statná postava horala, znalého hor i místního podnebí, lépe řečeno rozmarů Krakonošova počasí, ale také zdejší přírody.

Kdyby hory promluvíly, řekly by nám, kolik zdejších lidí pašovalo nebo pašerákům pomáhalo. A dost možná, že nebudeme s odhady daleko od pravdy, když uvedeme, že to byl každý druhý horal či horalka. Vždyť pašeráci na svých cestách potřebovali také přespat, najíst či se schovat. Lidé pak na oplátku za láciho nakoupili, co zrovna potřebovali a nebylo.

Pokud se vám při vyslovení slova „pašerák“ vybaví film Věry Šimkové Plívané, Krakonoš a lyžníci, není daleko od pravdy, respektive od lokace. Film je zčásti zasazený do míst pod Kokrháčem, do počátku 20. století, doby prvního českého lyžování. Příběh zachycuje okamžiky ze života horalů i nepostradatelnost pašeráků, kteří překračovali hranice, vyhýbajíce se na „létajících prknech“ „strnadům“ (pohraničníkům a financům) a směňovali zboží (ve stodolách nebo v chalupách i za kus „žvance“). Možná že se právě „létající“ pašerák „Krakonoš“, ztvárněný hercem Karlem Heřmánkem, stal předobrazem novodobých pašeráků, kteří se do Rokytnice nad Jizerou v době masopustního veselí sjíždějí na „Pašeráckej vejkend“.

Pašeráckej vejkend začíná v pátek, hned z rána, jarmarkem. Vyčistí

se plácek před radnicí, aby se měli kam vejít trhovci se svými stánky. Přijedou k nám z blízka i z dále. Přiváží cukrovinky, keramiku, kované

šperky, dřevěné hračky... K jarmarečnickým stánkům se přidává řezník, vždyť co by to bylo za masopustní jarmark, kdyby na něm nebyly jitrnice, prejt, ovárek nebo tlačěnka!? O teplo v těle se stará sbor dobrovolných hasičů, který přistaví polní kuchyni, odkud se pak linou vůně sejkor, čaje, kávy, grogu či svařáku

na zahřátí zkrchlých prstů. A když se jarmark i s doprovodným programem, kterého se účastní Jilemský spolek dam a dívek, ale také vypravěčka „kerkonoských poudaček“ Slávka Hubačíková, chýlí ke konci, objeví se jakoby z ničeho nic tu jeden, tu druhý pašerák. Kolikrát se nestačíte ani rozkoukat, jak je jich tu plno.

Jeden má na zádech nůši. Druhý dřevěnou krosnu nabytou „pašováním zbožím“. Třetí na ramenou ski. Další přichází, s sebou vede svoji paní s dětmi, všichni pěkně vystrojení. Vlčky tlačí před sebou. A přicházejí další. Nakonec je plácek před radnicí plný pašeráků, skijáků i dobově oblečených návštěvníků. Ve správný čas, jak je tomu u „pána hor“ zvykem, se objeví Krakonoš. Přivítá se s přítomnými a vydá se v čele průvodu na Studenov. Tam pašeráky, skijáky, statné to borce na starých lyžích, čeká rozcvička a sjezd s loučemi. Závěrečnou tečkou dne je ohňostroj, který rozzáří oblohu nad Studenovem.

Pro ty, kteří se k nám na Pašeráckej vejkend sjíždějí je připravený ještě sobotní program – Termáčení po boudách Horních domků. Podmínkou termáčení ale je skijácký stylový oblek.

TIP

Novodobí pašeráci se u nás sjedou už po páte. Neváhejte. Sežeňte si oblek a ski a přijďte pobejt! Kdy se koná zjistíte na www.rokytnice.com nebo E-mail: book@rvclub.cz
Na internetové adrese: www.krkonose.eu – odkaz Kalendář očekávaných událostí - se dozvíte i o řadě dalších zajímavých sportovně kulturně společenských akcích, pořádaných na území českých i polských Krkonos a v Podkrkonoší.

Lyžařský vlek HOMOLE PONIKLÁ

Délka: 780 m
Převýšení: 167 m
Provoz: denně

- Půjčovna lyží
- Lyžování rodinného typu pro začínající i pokročilé
- Minivlek pro nejmenší zdarma
- Noční lyžování
- Možnost využití běžeckých tratí v okolí areálu a návaznost na tratě v oblasti

Jestřábí v Krkonosích a Vítkovice v Krkonosích

- Ubytování v areálu
- Občerstvení přímo u vleku
- Parkoviště zdarma

Tel.: 603 569 389, 734 477 839
E-mail: obec@ponikla.cz
www.ponikla.cz

kudyznudy.cz
Česká republika

**Kudy z nudy =
CZECH TOURISM**

Elektronický katalog na www.kudyznudy.cz představuje jednoduchý nástroj, jak se seznámit s nabídkou aktivit v regionech ČR. Třídění informací odpovídá rozdělení na věkové skupiny a podle zájmů. Nedílnou součástí je průběžně aktualizovaný kalendář akcí.

www.krkonose.eu

OREA HOTELS Krkonose ★★★★★
Harrachov

www.orea.cz
info@orea.cz

OREA Vital Hotel Sklár ★★★★★

Tel.: +420 481 560 111, E-mail: hotel@sklar.oreahotels.cz, www.hotelsklar.cz

OREA Hotel Bílý Hořec ★★★★★

Tel.: +420 481 548 111, E-mail: hotel.bilyhorec@sky.cz, www.bilyhorec.cz

**Rodinný penzion • Familienpension
HORSKÝ DŮM**

Eva Lorencová
Horský dům 195
542 21 Pec pod Sněžkou
Tel./Fax: +420 499 896 145
E-mail: horskdyum@pecsnzka.cz
www.pecsnzka.cz

OBJEVTE SVŮJ HORIZONT...

HOTEL HORIZONT
VELKÁ PLÁN 141
542 21 PEC POD SNĚŽKOU
tel.: +420 499 861 111
fax: +420 499 861 444
e-mail: hotel@hotelhorizont.cz
www.hotelhorizont.cz

spindl-card.cz
50%
skvělá | discounts up to | Rabat bis zu

SpindlCard.cz

Turistická informační centra

→ KRKONOŠE

VRCHLABÍ

Regionální turistické informační centrum Krkonose
543 01 Vrchlabí, Krkonosská 8
Tel./fax: 499 405 744
info@krkonose.eu
www.muvrchlabi.cz
www.krkonose.eu

BENECKO

Infocentrum Flora
512 37 Benecko 200
Tel.: 481 582 606
Fax: 481 582 016
info-flora@benecko.com
www.benecko.com

ČERNÝ DŮL

Turistické informační centrum
543 44 Černý Důl, Úřad městysu 48
Tel.: 499 429 618
Fax: 499 429 620
infocentrum@cernydul.cz
www.cernydul.cz

HARRACHOV

TIC Harrachov
512 46 Harrachov, Centrum 150
Tel.: 481 529 600
tic@harr.cz
www.harrachov.cz

HORNÍ MARŠOV

IC Veselý výlet
542 26 Horní Maršov, Temný Důl 46
Tel.: 499 874 298, Fax: 499 874 221
info@veselyvylet.cz
www.veselyvylet.cz

HOSTINNÉ

Informační centrum
543 71 Hostinné, Náměstí 70
Tel./fax: 499 404 746
infocentrum@muhostinne.cz
www.infocentrum.hostinne.info

JANSKÉ LÁZNĚ

Informační centrum a cestovní agentura
542 25 Janské Lázně
Černohorská 265
Tel.: 499 875 186
Fax: 499 875 008

info@megaplus.cz
info@janskelazne.cz
www.janskelazne.cz

JILEMNICЕ

Informační centrum
514 01 Jilemnice
Masarykovo nám. 140
Tel./fax: 481 541 008
info@jilemnice.cz
www.mestojilemnice.cz

KOŘENOV

Informační centrum Jizerky pro Vás
468 48 Kořenov 480
Tel.: 725 805 266
ic@jizerkyprovas.cz
www.jizerkyprovas.cz

LÁNOV

Venkovské infocentrum mikroregionu
543 41 Lánov, Prostřední Lánov 39
Tel.: 499 432 083
infocentrum@lanov.cz
www.lanov.cz

MALÁ ÚPA

Infocentrum Malá Úpa
542 27 Malá Úpa, Horní Malá Úpa 129
Tel.: 499 891 112
info@malaupa.cz
www.info.malaupa.cz

PEC POD SNĚŽKOU

Infocentrum Turista
542 21 Pec pod Sněžkou 188
Tel.: 499 736 280, Fax: 499 736 410
turista@turistapec.cz
www.turistapec.cz

PEC POD SNĚŽKOU

Městské IC Veselý výlet
542 21 Pec pod Sněžkou 196
Tel.: 499 736 130
info@veselyvylet.cz
www.veselyvylet.cz

ROKYTNICE NAD JIZEROU

Informační centrum Města Rokytnice nad Jizerou
512 44 Rokytnice nad Jizerou
Horní Rokytnice 449
Tel.: 481 522 001
rvclub@rvclub.cz
www.rvclub.cz, www.rokytnice.com

Kalendář očekávaných událostí na rok 2011 v polských a českých Krkonosech i Podkrkonoší je pro vás připraven i letos. Nově však v elektronické podobě. Bude tak lépe s předstihem k dispozici pracovníkům cestovních kanceláří při tvorbě zájezdových programů. Bude snadněji aktualizovatelný a zájemci jej mají k dispozici na internetových stránkách **www.krkonose.eu** formou pdf.

Václav Klaus a Bronisław Komorowski - prezidenti Česka a Polska - se při Svatovavřínecké pouti setkali na Sněžce.

Jan Sobotka, předseda Svazku Krkonose, při Pivních slavnostech ve Vrchlabí.

TIP

Krkonose na internetu

www.krkonose.eu

Další užitečné internetové adresy

www.holidayinfo.cz
www.knap.cz
www.horskasluzba.cz
www.gopr.pl
www.karkonosze.eu

www.podzvicensko.cz
www.kralovehradeckyregion.cz
www.liberecky-kraj.cz
www.ceskolipsko.info
www.cesky-raj.info
www.kralovehradecko-info.cz
www.jizerky.cz
www.kladskepomezi.cz
www.orlickehory-cz.info

SVOBODA NAD ÚPOU

Turistické informační centrum
542 24 Svoboda nad Úpou
nám. Svornosti 527
Tel.: 499 871 167, 499 871 216
info.ets@tiscali.cz
www.chatycechy.cz

ŠPINDLERŮV MLÝN

Turistické informační centrum
543 51 Špindlerův Mlýn
Svatopetrská 173
Tel.: 499 523 656, Fax: 499 523 818
tic@mestospindleruvmlyn.cz
www.mestospindleruvmlyn.cz

TRUTNOV

Turistické informační centrum
541 01 Trutnov
Krakonošovo nám. 72
Tel./fax: 499 818 245
vesely@trutnov.cz
www.trutnov.cz/infocentrum

VRCHLABÍ

Hlavní informační středisko
Správy KRNAP
543 01 Vrchlabí, nám. Míru 223
Tel.: 499 421 474, 499 456 761
his@knap.cz,
www.knap.cz

ŽACLÉŘ

Turistické informační centrum
542 01 Žacléř, Rýchorské nám. 10
Tel.: 499 739 225
Fax: 499 739 210
muzeum@zacler.cz
www.zacler.cz

→ PODKRKONOŠÍ

HOŘICE V PODKRKONOŠÍ

Městské informační centrum Hořice v Podkrkonoší
nám. Jiřího z Poděbrad 3, 508 01
Hořice v Podkrkonoší
Tel.: 493 620 121
infocentrum@horice.org
www.horice.org

DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM

Městské informační centrum Dvůr Králové nad Labem
Náměstí T.G. Masaryka 2
544 01 Dvůr Králové nad Labem
Tel.: 499 321 742
info@mudk.cz
www.dvurkralove.cz

LÁZNĚ BĚLOHRAD

Městské informační centrum Hoška Tour
Nám. K. V. Raise 160, 507 81 Lázně Bělohrad
Tel.: 493 792 520
hoska-tour@hoska-tour.cz
www.lazne-belohrad.cz

MILETÍN

Informační centrum Miletín
Nám K.J.Erbena 99a, 507 71 Miletín
Tel.: 725 081 056
nosek@miletin.cz
www.miletin.cz

BÍLSKO

Informační centrum Bílsko
Bílsko 36, 508 01 Hořice v Podkrkonoší
Tel.: 604 272 828
www.podchlumi.cz/bilskouhoric

DOLNÍ BRUSNICE

TIC Pod Zvičinou
Dolní Brusnice 96
Bílá Třemešná 544 72
Tel.: 499 396 381

info@hotelpodzvicinou.cz
www.hotelpodzvicinou.cz

→ POLSKO

JELENIA GÓRA

Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej
Książnica Karkonoska, ul. Bankowa 27
Tel.: +48 75 76 76 925
Fax: +48 75 76 76 935
it@jeleniagora.pl
www.jeleniagora.pl

KARPACZ

Informacja Turystyczna
ul. Konstytucji 3 Maja 25
Tel./Fax: +48 7 57 61 97 16
Tel.: +48 7 57 61 86 05
it@karpacz.eu
www.karpacz.eu

SZKLARSKA PORĘBA

Informacja Turystyczna
ul. Jedności Narodowej 1A
Tel.: +48 7 57 54 77 40
Fax: +48 7 57 54 77 42
it@szklarskaporeba.pl
www.szklarskaporeba.pl

KOWARY

Informacja Turystyczna
ul. 1 Maja 1a
Tel./Fax: +48 7 57 18 24 89
it@kowary.pl
www.kowary.pl

Tiráž

• Evidence: MK ČR E 16345

Tento dokument byl spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Nisa - Nysa. Vydalo Město Harrachov ve spolupráci s Krkonose – svazek měst a obcí, Vrchlabí. Vydání č. 12. Prosinec 2010. Celkový náklad 55 000 kusů.

• Redakční rada:

Dáša Palátková, Klára Kroupová, Michal Vávra.

• Spolupracovali:

Radek Vích, pracovníci krkonosských českých i polských informačních center, Helena Jankowska, Ludmila Škvrnová, Blanka Kučerová, aj.

• Mapový podklad: Związek Gmin Karkonoskich, SITOUR.

• **Fotografie:** archiv Správa KRNAP, archiv Krkonose – svazek měst a obcí, Związek Gmin Karkonoskich, Dáša Palátková, Krzysztof Sawicki, Klára Kroupová, krk. česká a polská informační centra, aj.

• **Překlady:** Hans J. Warsaw, Helena Jankowska

• **Grafický manuál:** David Škodný

• **Grafické zpracování:** ip-desing.cz

• **Tisk:** Česká Unigrafie, a.s.

• **Náměty, dotazy a připomínky zasílejte, prosím, na:**
dasa-palatkova@volny.cz a kroupova@muvrchlabi.cz

Soutěž - Hrajte s námi o ceny

Vážení čtenáři,

připravili jsme pro Vás soutěž o ceny. Stačí, když správně zodpovíte následující otázky a písemně odpovědi nám zašlete.

Otázka:

1. Který rok se řadí k nejúspěšnějším v historii československého lyžařství?
2. Jak se jmenuje běžecký závod v Jakuszycích?
3. Ve kterém roce bylo podepsáno „Memorandum o spolupráci“ mezi Svazkem Krkonose a Związkiem Gmin Karkonoskich?
4. Ve kterém roce a kde byl zbudován elektrický poháněný vlek pro sáňkaře?
5. Jak se jmenuje zakladatel a majitel Parku miniatur v Kowarech?

Ceny:

1. cena - víkendový pobyt pro 2 osoby se snídaní v Tréninkovém středisku Tedec v Lánově.
Věnuje: www.tedec.cz

2. cena - víkendový pobyt pro dvě osoby ve wellness hotelu na úpatí Kozích hřbetů ve Špindlerově Mlýně. Věnuje OREA Hotel Horal****Svatý Petr, Šp.Mlýn, www.orea.cz
3. cena - Kitl Šláftruňk – medicínální víno. Věnuje: firma KITL s.r.o., Jablonec nad Nisou, www.kitl.cz
4. cena - Kitl Šláftruňk – medicínální víno. Věnuje: firma KITL s.r.o., Jablonec nad Nisou, www.kitl.cz
5. cena - originální krkonoský certifikovaný výrobek - sada hobbysetů – perličkových vánočních ozdob. Věnuje: firma Rautis Poniklá. www.rautis.cz
6. cena - Sborník epigramů. Věnuje: Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina se sídlem v Havlíčkově Brodě. E-mail: Syndikat.vysocina@volny.cz

Budeme rádi pokud ke svým odpovědím připojíte hodnocení turistických novin Krkonosská sezona, případně zkušenosti z vašeho pobytu v Krkonosech.

Uzávěrka: 31. května 2011

Losování výherců: Červen 2011

POSTCARD

Odpovědi, prosím, adresujte:

**Regionální turistické
informační centrum Krkonose
Krkonoská 8
543 01 Vrchlabí
Česká republika**